

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง การพัฒนากระบวนการนิเทศทางไกลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 มีรายละเอียดผลการ
ดำเนินการของแต่ละระยะดังนี้

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและแนวทางการนิเทศทางไกล

การศึกษาในระยะนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและแนว
ทางการนิเทศทางไกล สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 และ
ศึกษาแนวทางการนิเทศทางไกลของหน่วยงานตัวอย่าง ตามกรอบกระบวนการนิเทศทางไกล 6
ขั้นตอน คือ 1) การสำรวจปัญหาและวิเคราะห์ปัญหา 2) การพัฒนาชุดความรู้ 3) การผลิตสื่อ
4) การอบรมบุคลากร 5) การถ่ายทอดความรู้ผ่านสื่อ และ 6) การประเมินผล แหล่งข้อมูล
ประกอบด้วยประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เอกสาร และหน่วยงานตัวอย่าง
เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบบันทึกการสัมภาษณ์กลุ่ม
และแบบศึกษาเอกสาร (Document Study) ผลการดำเนินงานปรากฏ ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาการนิเทศทางไกลของสถานศึกษาในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยใช้แบบสอบถาม

การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาของการนิเทศทางไกล ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้
แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) เก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 8 – 15
มีนาคม 2553 กับประชากรคือผู้อำนวยการ โรงเรียนและครูวิชาการ โรงเรียนในสังกัดจำนวน
259 แห่ง รวมทั้งสิ้น 518 คนวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่ได้เปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปล
ความหมาย ดังภาคผนวก ก หน้า 169-171 ส่วนการศึกษาแนวทางการนิเทศทางไกลใช้
แบบสอบถามตอนที่ 3 (ปลายเปิด)วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้หลักการวิเคราะห์เนื้อหา (Content
Analysis) แล้วนำเสนอเชิงพรรณนา

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้ดำเนินการโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผลดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ

n = 518

ตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
ผู้อำนวยการ โรงเรียน	259	50
ครูวิชาการ	259	50
รวม	518	100

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมี 2 ตำแหน่ง คือ ตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียนจำนวน 259 คน คิดเป็นร้อยละ 50 และตำแหน่งครูวิชาการ จำนวน 259 คน คิดเป็นร้อยละ 50 เมื่อรวมกันแล้วมีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามรวมทั้งสิ้น 518 คน คิดเป็นร้อยละ 100

1.2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาการนิเทศทางไกล

การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของสภาพปัจจุบันปัญหาของการนิเทศทางไกล เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน ปรากฏผล ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันปัญหาของการนิเทศทางไกล เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน

N = 518

สภาพปัจจุบันปัญหาของการนิเทศทางไกล	ผู้อำนวยการ		ครูวิชาการ		รวม		
	μ	σ	μ	σ	μ	σ	ระดับปัญหา
การสำรวจปัญหาและวิเคราะห์ปัญหา	3.30	1.12	3.26	1.10	3.28	1.11	ปานกลาง
การพัฒนาชุดความรู้	3.30	1.03	3.37	1.11	3.34	1.07	ปานกลาง
การผลิตสื่อ	3.22	1.03	3.26	1.06	3.24	1.05	ปานกลาง
การอบรมบุคลากร	3.10	1.05	3.12	1.06	3.11	1.06	ปานกลาง
การถ่ายทอดความรู้ผ่านสื่อ	3.29	0.96	3.13	1.00	3.21	0.98	ปานกลาง
การประเมินผล	3.06	1.13	3.15	1.14	3.11	1.14	ปานกลาง
รวม	3.21	1.05	3.22	1.08	3.22	1.07	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 พบว่า โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.22$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 6 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การพัฒนาชุดความรู้ ($\mu = 3.34$) การสำรวจปัญหาและวิเคราะห์ปัญหา ($\mu = 3.28$) การผลิตสื่อ ($\mu = 3.24$) การถ่ายทอดความรู้ผ่านสื่อ ($\mu = 3.21$) และด้านที่มีค่าน้อยที่สุด คือ การประเมินผล ($\mu = 3.11$) และการอบรมบุคลากร ($\mu = 3.11$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านเพื่อหาสภาพปัจจุบันปัญหาในการนิเทศทางไกล โดยพิจารณาจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าต่ำสุดตามลำดับดังนี้

การสำรวจปัญหาและวิเคราะห์ปัญหา พบว่า มีปัญหา เรื่องการกำหนดประเด็นในการนิเทศ การจัดลำดับความสำคัญของประเด็นการนิเทศ การสำรวจความต้องการของครู ก่อนการนิเทศทางไกล การสำรวจปัญหาของครูก่อนการนิเทศทางไกล และการศึกษานโยบาย การศึกษาก่อนการนิเทศทางไกล

การพัฒนาชุดความรู้ พบว่า มีปัญหาเรื่องความสอดคล้องของชุดความรู้กับความต้องการของโรงเรียน ชุดความรู้มีจำนวนเพียงพอ การนำชุดความรู้ไปใช้ สะดวกไม่ยุ่งยาก ชุดความรู้มีความทันสมัย และชุดความรู้มีคุณภาพตามหลักวิชาการ

การผลิตสื่อ พบว่า มีปัญหา เรื่องความเหมาะสมกับชุดความรู้ มีความเหมาะสมกับความสามารถของครู มีคู่มือการใช้งานสื่อ สามารถศึกษาและนำไปปฏิบัติได้ มีการหาคุณภาพของสื่อการนิเทศทางไกล และมีความเหมาะสมเป็นไปตามหลักวิชาการ

การอบรมบุคลากร พบว่า มีปัญหาเรื่องกิจกรรมการอบรมมีความเหมาะสม การฝึกปฏิบัติจริงในการอบรม การสำรวจความรู้ความสามารถของบุคลากรก่อนจัดการอบรม ความรู้จากการอบรมสามารถนำไปใช้ได้จริง และเนื้อหาที่ระยะเวลาในการอบรมมีความเหมาะสม

การถ่ายทอดความรู้ผ่านสื่อ พบว่า มีปัญหาเรื่อง การสื่อสารระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้รับการนิเทศ ความหลากหลายของสื่อที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้เพื่อการนิเทศทางไกล การปรับเปลี่ยนวิธีการนิเทศอยู่เสมอและการรับการนิเทศได้ตลอดเวลา

การประเมินผล พบว่า มีปัญหาเรื่อง การรายงานผลการนิเทศทางไกลให้ผู้เกี่ยวข้อง ทราบ การประเมินผล โดยการประเมินความพึงพอใจของผู้รับการนิเทศ การประเมินผลโดยการสำรวจความคิดเห็นที่มีต่อการนิเทศทางไกล การสำรวจปัญหาและข้อเสนอแนะในการนิเทศทางไกลและการรายงานผลการนิเทศทางไกลให้ผู้เกี่ยวข้อง ทราบ

1.3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการนิเทศทางไกล

การศึกษาแนวทางการนิเทศทางไกลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 โดยแบบสอบถาม(ปลายเปิด) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้หลักการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิเคราะห์ที่มีแนวทางในการพัฒนาที่น่าสนใจตามกระบวนการนิเทศทางไกล 6 ขั้นตอน ดังนี้

1.3.1 แนวทางการสำรวจปัญหาและวิเคราะห์ปัญหา ส่วนใหญ่เสนอแนะว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนิเทศทุกฝ่ายควรประชุมหารือกันถึงปัญหาในการพัฒนาการนิเทศ โดยเฉพาะปัญหาสำคัญเร่งด่วนควรแก้ไขก่อน หรือนโยบายในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการระดมทรัพยากร และสำรวจความต้องการของโรงเรียน ในเรื่องที่จะต้องมีการนิเทศ รวมทั้งร่วมกันวางแผนและกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานนิเทศ ซึ่งอาจจะดำเนินการในลักษณะของงานหรือ โครงการนิเทศเพื่อแก้ปัญหา หรือพัฒนาการเรียนการสอน

1.3.2 แนวทางการพัฒนาบุคลากร ส่วนใหญ่เสนอแนะว่า การจัดทำชุดความรู้ต่าง ๆ ที่จะส่งมายัง โรงเรียนควรมีการสำรวจความต้องการของบุคลากรจากโรงเรียนในสังกัดก่อนการจัดทำ ชุดความรู้ นั้นควรจะทันสมัย มีความสมบูรณ์สอดคล้องกับหลักสูตรการจัดการศึกษา ซึ่งประเด็นสำคัญอยู่ที่การจัดทำชุดความรู้ควรอยู่บนพื้นฐานของการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนในสังกัด

1.3.3 แนวทางการผลิตสื่อ ส่วนใหญ่เสนอแนะว่า การผลิตสื่อที่จะใช้ในการนิเทศควรออกแบบให้ตรงกับจุดมุ่งหมาย เหมาะสมกับสภาพโรงเรียน หรือ บริบทของโรงเรียนแต่ละแห่ง โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะนำไปใช้งาน สามารถทำความเข้าใจได้ง่าย วิธีการใช้ไม่ยุ่งยาก นอกจากนั้นควรมีคู่มือประกอบการใช้งาน และที่สำคัญควร คำนึงถึงความประหยัด งบประมาณและเวลาในการใช้สื่อควรมีความเหมาะสมกับสื่อ

1.3.4 แนวทางการอบรมบุคลากร การอบรมและพัฒนาบุคลากร ควรเริ่มต้นด้วยการสำรวจความรู้ ความสามารถของบุคลากรในสังกัดเพื่อนำไปเป็นฐานข้อมูลสำหรับการจัดกิจกรรมการอบรม พร้อมกับนำมาเป็นฐานคิดประกอบการจัดกิจกรรมพัฒนา และให้สรรหา หรือคัดเลือกบุคลากรจากโรงเรียนต่าง ๆ เข้ารับการอบรมรูปแบบ วิธีการ ที่จะใช้ในการนิเทศทางไกล

1.3.5 แนวทางการถ่ายทอดความรู้ผ่านสื่อ ส่วนใหญ่เสนอแนะว่า สื่อที่จะนำมาถ่ายทอดความรู้ให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาควรเป็นสื่อที่ทันสมัย บุคลากรมีความสามารถใช้งานได้ง่าย มีสื่อที่หลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้สื่อ

การนิเทศทางไกล และที่สำคัญมีมาตรการจูงใจในการเข้าไปใช้สื่ออื่น ๆ

1.3.6 แนวทางการประเมินผล ส่วนใหญ่เสนอแนะว่า ควรประเมิน ผลผลิตที่ได้จากการนิเทศ (Output) คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับการนิเทศตามเป้าหมายของการนิเทศ ควรมีการประเมินกระบวนการดำเนินงาน (Process) เช่น ความเหมาะสมของขั้นตอนในการทำงาน ความเหมาะสมของการจัดกิจกรรม การประเมินผลการปฏิบัติงานหรือ โครงการนิเทศ ควรดำเนินการประเมินทั้งระบบ เพื่อให้ทราบประสิทธิภาพของโครงการ

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และ แนวทางการนิเทศทางไกลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview)

การสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) เป็นขั้นตอนหนึ่งในการวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการนิเทศทางไกลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มในวันที่ 22 มีนาคม 2553 ระหว่างเวลา 13.30 ถึง 15.30 น. ที่ห้องประชุมศรีพลาญชัย 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ซึ่งรายละเอียดและผลการดำเนินการผู้วิจัยได้เสนอ ดังภาคผนวก ข หน้า 175-185 ในขั้นตอนนี้ขอสรุปสาระสำคัญดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาการนิเทศทางไกล

สภาพปัจจุบันปัญหาตามกระบวนการนิเทศ 6 ขั้นตอนที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) มีสาระสำคัญ ดังนี้

2.1.1 การสำรวจปัญหาและวิเคราะห์ปัญหา พบว่า ขาดการวางแผนที่ชัดเจน จำนวน โรงเรียนในพื้นที่รับผิดชอบมีมากกว่า จำนวนศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบ ขาดการสำรวจความต้องการเป็นการนิเทศตามนโยบายของหน่วยเหนือเท่านั้น วิธีการนิเทศไม่เหมาะสมกับยุคสมัย ซึ่งผู้นิเทศต้องมีความรู้ความสามารถในการประยุกต์ใช้วิธีการนิเทศ การศึกษาที่เหมาะสม การนิเทศไม่ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียน การปฏิบัติหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ไม่เป็นไปในลักษณะการนิเทศงานแต่เป็นการตรวจเยี่ยมมากกว่า ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์

“การนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ยังขาดการวางแผน ไม่มีการวิเคราะห์สภาพปัญหาที่แท้จริงของครูมาทำวางแผนการนิเทศ แต่ปัจจุบันนี้จะดำเนินการนิเทศตามนโยบายของหน่วยเหนือเป็นหลัก นอกจากนี้ศึกษานิเทศก์ยังมีภาระหน้าที่รับผิดชอบมากขึ้น ต้องรับผิดชอบงานอื่น ๆ นอกเหนือจากงานนิเทศการศึกษา”

(ถวิล เนตรวงษ์. 2553 : สัมภาษณ์)

“ในฐานะเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่าปัญหาที่ผ่านมาของการนิเทศคือการนิเทศไม่ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียน”

(เสนห์ วิเศษวงษา. 2553 : สัมภาษณ์)

“ครูยังมีความต้องการศึกษานิเทศก์อยู่ แต่การนิเทศที่ผ่านมายังไม่มีเป้าหมายที่ชัดเจน ไม่ได้วิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาของครู หรือเรื่องที่ครูต้องการยังไม่ได้รับการช่วยเหลือ”

(เอมอร สังเว. 2553 : สัมภาษณ์)

“วิธีการนิเทศไม่เหมาะสมกับยุคสมัย ซึ่งผู้นิเทศต้องมีความรู้ความสามารถในการประยุกต์ใช้วิธีการนิเทศการศึกษาที่เหมาะสม การนิเทศไม่ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียน การปฏิบัติหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ไม่เป็นไปในลักษณะการนิเทศงานแต่เป็นการตรวจเยี่ยมมากกว่าไม่มีการสำรวจปัญหาความต้องการ หรือสำรวจแล้วไม่ดำเนินการครูไม่กล้าทวงถาม”

(ประยูติ บุตรมธลา. 2553 : สัมภาษณ์)

2.1.2 การพัฒนาชุดความรู้ พบว่า ผู้นิเทศขาดความรู้และประสบการณ์ในเรื่องที่นิเทศ ชุดความรู้ที่จะใช้ในการนิเทศมีน้อย ในส่วนที่มีก็ถูกส่งมาจากส่วนกลางเป็นลักษณะของ เอกสาร แผ่นซีดี ชุดความรู้ที่โรงเรียนได้รับไป ไม่ได้ความสนใจจากครู ส่วนชุดความรู้ที่ผลิตขึ้นเองส่วนมากเป็นลักษณะของเอกสารคู่มือประกอบ การอบรม ซึ่งไม่ตรงตามความต้องการของครูอย่างแท้จริง ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์

“ผู้นิเทศขาดความรู้และประสบการณ์ในเรื่องที่นิเทศ เพราะได้รับมอบหมายจากหน่วยงาน แต่ไม่สามารถนิเทศได้อย่างแท้จริง ชุดความรู้มีน้อย ส่วนมากเป็นชุดความรู้ที่ส่งมาจากส่วนกลาง ศึกษานิเทศก์ไม่ได้พัฒนาขึ้นมาเอง”

(เสนห์ วิเศษวงษา. 2553 : สัมภาษณ์)

“เนื่องจากการนิเทศทางไกลที่ดำเนินการอยู่ เป็นการใช่วิธีการมอบสื่อต่าง ๆ ให้กับโรงเรียน ดังนั้นชุดความรู้ที่ให้จึงเป็นชุดสำเร็จรูปที่สำนักงานเขตพื้นที่ได้รับแจกมาจากส่วนกลาง เช่น เอกสาร แผ่นซีดี ฯลฯ”

(ประหัด เมทะกุล. 2553 : สัมภาษณ์)

“ชุดความรู้ที่ได้ดำเนินการและมอบให้โรงเรียนในลักษณะของการนิเทศทางไกล กลุ่มงานประกันคุณภาพได้จัดทำเป็นเอกสารคู่มือการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน แต่พบปัญหาว่า บางแห่งโรงเรียนไม่ได้รับ”

(วีระศักดิ์ สิตาวรรณ. 2553 : สัมภาษณ์)

“ส่วนมากชุดความรู้ที่มอบให้โรงเรียนไม่ค่อยได้รับความสนใจ บางครั้งครูในโรงเรียนไม่ทราบว่ามีเอกสารดังกล่าวด้วยซ้ำ บางเรื่องไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับการนิเทศ”

(ประยูติ บุตรมะลา. 2553 : สัมภาษณ์)

2.1.3 การผลิตสื่อ พบว่า ที่ผ่านมามีสื่อในการนิเทศ การออกนิเทศ ตามปกติเป็นเพียงการตรวจเยี่ยม ขาดเครื่องมือในการนิเทศ หรือมีก็เป็นสื่อที่ไม่ทันสมัย มีการออกอากาศทางสถานีวิทยุ ทุกวันพุธ ตอนเย็นแต่ครูไม่เคยได้รับฟังเลย เพราะช่วงเวลาดังกล่าวไม่สะดวก ไม่มีการสำรวจความต้องการหรือความพร้อมในการรับการนิเทศ มีการติดต่อสื่อสารกับ โรงเรียน โดยใช้ระบบอินเทอร์เน็ตรับส่งหนังสือราชการ แต่ไม่มีการนำเอา ระบบดังกล่าวมาใช้ในการนิเทศทางไกล ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์

“ที่ผ่านมามีสื่อในการนิเทศ ขาดการเอาใจใส่ในการนิเทศ ถ้าการออกนิเทศ ตามปกติก็เป็นเพียงการตรวจเยี่ยม ขาดเครื่องมือในการนิเทศ หรือมีก็เป็นสื่อที่ไม่ทันสมัย”

(นเรศร์ สังฆะพิลา. 2553 : สัมภาษณ์)

“สื่อที่ใช้ในนิเทศทางไกล ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ขณะนี้ทราบว่า มีการออกอากาศทางสถานีวิทยุ ทุกวันพุธ ตอนเย็นแต่ครูไม่เคยได้รับฟังเลย เพราะช่วงเวลาดังกล่าวไม่สะดวก ไม่มีการสำรวจความต้องการหรือความพร้อมในการรับการนิเทศ”

(เอมอร สังเว. 2553 : สัมภาษณ์)

“ขณะนี้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 มีการติดต่อสื่อสารกับ โรงเรียน โดยใช้ระบบอินเทอร์เน็ตรับส่งหนังสือราชการ แต่ไม่มีการนำเอาระบบดังกล่าวมาใช้งาน วิชาการ เช่น การนิเทศทางไกล”

(นิคม สุวพงษ์. 2553 : สัมภาษณ์)

2.1.4 การอบรมบุคลากร พบว่า ครูมีภาระงานมาก ทำให้ส่งผลถึงเวลาของครูในการพัฒนาตนเอง หรือรับการนิเทศบางครั้งไม่ตรงกับความรู้พื้นฐานของผู้เข้ารับการอบรม กิจกรรมการอบรมส่วนมากเป็นการบรรยาย ไม่ได้นำไปใช้จริง ขาดการติดตามผลอย่าง ต่อเนื่อง ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ ผู้รับการอบรม ไม่มีความรู้พื้นฐานในเรื่องที่อบรม จึง ไม่ได้ประโยชน์เท่าที่ควร กิจกรรมการอบรมส่วนมากเป็นการบรรยาย และการอบรมใช้เวลา มากเกินไป

“ครูมีภาระงานมาก ต้องทำงานทุกงานในโรงเรียน ไม่เพียงแต่ทำงานการเรียนการสอนเท่านั้น งานธุรการอื่น ๆ เช่น งานด้านงบประมาณ งานด้านการบริหารงานบุคคล งานด้านการบริหารทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบัน ครูต้องร่วมงานกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะต้องมีครูเข้าร่วมกิจกรรมตลอดทั้งปี เช่น งานประเพณีต่าง งานการพัฒนาชุมชน เป็นต้น ทำให้ส่งผลถึงเวลาของครูในการพัฒนาตนเอง หรือรับการนิเทศ”

(นิคม สุวพงษ์, 2553 : สัมภาษณ์)

“การให้การอบรมบางครั้ง ไม่ตรงกับความรู้พื้นฐานของผู้เข้ารับการอบรม จึงทำให้ ไม่ได้ประโยชน์เท่าที่ควร กิจกรรมการอบรมส่วนมากเป็นการบรรยาย ไม่ได้นำไปใช้จริง ขาด การติดตามผลอย่างต่อเนื่อง”

(นรินทร์ ศิลพันธุ์, 2553 : สัมภาษณ์)

“การอบรมใช้เวลามากเกินไป ควรเอาเฉพาะ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะนำไปใช้จริงและ ให้บูรณาการเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกันมาใช้ในการอบรมครั้งเดียวกันเพื่อไม่ให้เสียเวลามาก”

(เอมอร สังเว, 2553 : สัมภาษณ์)

2.1.5 การถ่ายทอดความรู้ผ่านสื่อ พบว่า ยังไม่มีการใช้สื่อที่หลากหลาย การนิเทศทางไกลยังไม่สามารถช่วยครูได้อย่างแท้จริง ขาดการนำเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยมาใช้ในการถ่ายทอดความรู้แก่ครู เว็บไซต์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ไม่ได้รับการพัฒนาเพื่อถ่ายทอดความรู้ด้านวิชาการ แต่เน้นการประสานงานด้านอื่น ๆ ขณะเดียวกันการดำเนินการนิเทศก็ไม่ได้ผล โดยเฉพาะการนิเทศทางไกลด้วยการใช้เอกสาร ประสบปัญหา มาก เพราะต้องใช้เวลาในการดำเนินการและใช้งบประมาณจำนวนมาก ดัง ตัวอย่างการให้สัมภาษณ์

“ยังไม่มีการใช้สื่อที่หลากหลาย การนิเทศทางไกลยังไม่สามารถช่วยครูได้อย่างแท้จริง ขาดการนำเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยมาใช้ในการถ่ายทอดความรู้แก่ครู การนิเทศทางไกลก็ยังไม่สามารถเข้ามามีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือครูได้อย่างเต็มที่”

(นเรศร์ สังฆะพิลา. 2553 : สัมภาษณ์)

“เว็บไซต์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ยังไม่ได้รับการพัฒนาเพื่อถ่ายทอดความรู้ด้านวิชาการ แต่เน้นการประสานงานด้านอื่น ๆ”

(จันทา ม่วงดี. 2553 : สัมภาษณ์)

“การนิเทศทางไกลด้วยการใช้เอกสาร ประสบปัญหามาก เพราะต้องใช้เวลาในการดำเนินการและใช้งบประมาณจำนวนมาก”

(เอมอร สังเว. 2553 : สัมภาษณ์)

2.1.6 การประเมินผล พบว่า ขาดความต่อเนื่องในการกำกับดูแล ติดตาม การแก้ปัญหาการเรียนการสอน ครูไม่สะดวกหรือไม่มีช่องทางในการสะท้อนปัญหาที่แท้จริง ต่อผู้นิเทศ ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์

“ไม่มีการติดตามผลการนิเทศ ครูไม่สามารถสะท้อนปัญหาต่อผู้นิเทศได้”

(จันทา ม่วงดี. 2553 : สัมภาษณ์)

“การนิเทศขาดความต่อเนื่อง มีการจัดการอบรมแล้ว แต่ไม่มีการดำเนินการติดตามผล”

(แสนหทัย วิเศษวงษา. 2553 : สัมภาษณ์)

2.2 ผลการวิเคราะห์แนวทางการนิเทศทางไกล

การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการนิเทศทางไกลครั้งนี้ สามารถสรุปผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศทางไกลได้ดังนี้

2.2.1 แนวทางการสำรวจปัญหาและวิเคราะห์ปัญหา พบว่า การดำเนินการแก้ปัญหาที่ได้ผลนั้นจำเป็นต้องมีการวางแผนการนิเทศทางไกล โดยมีพื้นฐานมาจากปัญหาและความต้องการของโรงเรียนในสังกัด ผู้อำนวยการ ครู และบุคลากรทางการศึกษา ควรมีช่องทางในการเสนอความต้องการขอรับการนิเทศจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และกระตุ้นให้ครูใช้การนิเทศทางไกลในการสื่อสารกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างจริงจัง นอกจากนั้นควรมีการกำหนดเป็นนโยบายและมาตรการ เพื่อให้ครูทุกคนได้ทราบ และมีความตระหนักที่จะร่วมมือในการนิเทศทางไกล ซึ่งจะทำได้ผลยิ่งขึ้น ก่อนที่จะมีการพัฒนาชุดความรู้ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติจริง ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์

“ต้องมีการวางแผนการนิเทศ โดยมาจากปัญหาและความต้องการของโรงเรียน ควร มีช่องทางให้โรงเรียนเสนอความปัญหาและความต้องการในการรับการนิเทศ”

(ประหยัด เมระกุล, 2553 : สัมภาษณ์)

“โรงเรียนมีความแตกต่างกัน เช่น บุคลากร ชุมชน วัฒนธรรม ควรดำเนินการคือ ควรสำรวจปัญหาของโรงเรียน และรับการช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง”

(เสนห์ วิเศษวงษา, 2553 : สัมภาษณ์)

“นอกจากมีการสำรวจปัญหาและความต้องการของโรงเรียนแล้วควรมีการศึกษาถึง นโยบายของหน่วยเหนือด้วย”

(ถวิไล เนตรวงษ์, 2553 : สัมภาษณ์)

“หากมีประเด็นที่ต้องทำการนิเทศหลายประเด็น ควรมีการจัดลำดับความสำคัญของ ปัญหาและความต้องการ ก่อนกำหนดประเด็นการนิเทศ”

(นรินทร์ ศลิพันธุ์, 2553 : สัมภาษณ์)

“หลังจากมีการสำรวจปัญหาและความต้องการ หรือ มีการกำหนดประเด็นในการ นิเทศแล้ว ควรมีการกำหนดเป็นนโยบาย เพื่อให้ครูทุกคนได้ทราบ และมีความตระหนักที่จะ ร่วมมือในการนิเทศทางไกล ซึ่งจะทำได้ผลยิ่งขึ้น ก่อนที่จะมีการพัฒนาชุดความรู้”

(วีรศักดิ์ ศิลาวรรณ, 2553 : สัมภาษณ์)

“เสนอให้กำหนดรายละเอียดต่อไปอีก เช่น อาจกำหนดมาตรการ ในการดำเนินการ เพื่อให้การปฏิบัติเป็นรูปธรรมมากขึ้น”

(สมัย สลักศิลป์, 2553 : สัมภาษณ์)

“เห็นด้วยที่จะให้มีการกำหนดนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้เป็น แนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นแนวเดียวกัน”

(เอมอร สังเว, 2553 : สัมภาษณ์)

“เห็นด้วยกับแนวคิดที่จะให้มีการกำหนดนโยบาย”

(ประหยัด เมระกุล และนรินทร์ ศลิพันธุ์, 2553 : สัมภาษณ์)

2.2.2 แนวทางการพัฒนาชุดความรู้ พบว่า การพัฒนาชุดความรู้ เมื่อ กำหนดประเด็นในการนิเทศแล้ว ควรพัฒนาชุดความรู้ให้มีคุณภาพ มีการหาคุณภาพโดย ผู้เชี่ยวชาญ ชุดความรู้ควรมีความทันสมัย ง่ายต่อการเรียนรู้ ประหยัด ควรมีเครื่องมือ นวัตกรรม เทคนิคใหม่ ๆ หรือผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวกับการสอนนักเรียนมานำเสนอ ดัง ตัวอย่างการให้สัมภาษณ์

“ในเรื่องการพัฒนาชุดความรู้ เมื่อกำหนดประเด็นในการนิเทศแล้ว ควรพัฒนาชุดความรู้ให้มีคุณภาพ มีการหาคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ”

(นิคม สุวพงษ์. 2553 : สัมภาษณ์)

“ชุดความรู้ควรมีความทันสมัย ง่ายต่อการเรียนรู้ และประหยัด”

(ถวิล เนตรวงษ์. 2553 : สัมภาษณ์)

“ให้มีเครื่องมือ นวัตกรรม เทคนิคใหม่ ๆ หรือผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวกับการสอนนักเรียนมานำเสนอ”

(เอมอร ตั้งเว. 2553 : สัมภาษณ์)

2.2.3 แนวทางการผลิตสื่อ พบว่า ควรมีการพัฒนาสื่อที่โรงเรียนต้องการ ศึกษาวิเคราะห์วางแผนร่วมกันในการพัฒนาสื่อ ควรใช้การนิเทศทางไกล โดยสื่อทางไกล ที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ ใช้ควบคู่กับการนิเทศปกติ สื่อควรเป็นสื่อที่ทันสมัย ไม่สลับซับซ้อน เรียนรู้ สืบค้นได้ง่าย รูปแบบการสื่อสารระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียน น่าจะเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับยุคสมัย การนิเทศทางไกล จะเป็นแนวทางให้การนิเทศมีความต่อเนื่อง ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์

“การพัฒนาสื่อในการนิเทศ ควรมีการพูดคุยกันในศึกษานิเทศก์เพื่อร่วมมือ ประสานงานกัน พัฒนาสื่อที่โรงเรียนต้องการ ศึกษานิเทศก์ควรวางแผนร่วมกันในการพัฒนาสื่อ”

(ประหยัด เมระกุล. 2553 : สัมภาษณ์)

“ปัจจุบันเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงเร็ว การนิเทศควรปรับเปลี่ยน ควรใช้การนิเทศทางไกล โดยสื่อทางไกล ที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ โดยใช้ควบคู่กับการนิเทศปกติ”

(ถวิล เนตรวงษ์. 2553 : สัมภาษณ์)

“สื่อน่าจะทันสมัย ไม่สลับซับซ้อน เรียนรู้ สืบค้นได้ง่าย”

(เสน่ห์ วิเศษวงษา. 2553 : สัมภาษณ์)

“รูปแบบการสื่อสารระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียน น่าจะเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับยุคสมัย การนิเทศทางไกล จะเป็นแนวทางให้การนิเทศให้มีความต่อเนื่อง”

(วีรศักดิ์ ศิลาวรรณ. 2553 : สัมภาษณ์)

2.2.4 แนวทางการอบรมบุคลากร พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรคำนึงถึงความรู้พื้นฐานและความแตกต่างระหว่างบุคคลของครู ก่อนที่จะออกแบบในการจัด

กิจกรรมการอบรม การอบรมไม่ควรใช้เวลามาก ควรให้กระชับและมีประสิทธิภาพ มีเอกสารคู่มือสำหรับประกอบการอบรม ควรเป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการ มีการทดลองใช้สื่อจริงในการอบรม เพื่อให้แน่ใจว่า ผู้รับการนิเทศสามารถใช้สื่อที่ได้นั้นได้จริง การอบรมไม่จำเป็นต้องใช้สถานที่ในตัวเมือง หรือในโรงแรมเสมอไป หากสื่อที่ใช้สามารถใช้ในโรงเรียนได้ ควรจัดการอบรมที่โรงเรียนเพราะจะได้ประหยัดเวลาและงบประมาณ ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์

“เสนอแนะให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรคำนึงถึงความรู้พื้นฐานและความแตกต่างระหว่างบุคคลของครู ก่อนที่จะออกแบบในการจัดกิจกรรมการอบรม”

(ประจักษ์ นุตระมะลา, 2553 : สัมภาษณ์)

“การอบรมไม่ควรใช้เวลามาก ควรให้กระชับและมีประสิทธิภาพ มีเอกสารคู่มือสำหรับประกอบการอบรม”

(เอมอร สังเว, 2553 : สัมภาษณ์)

“ควรเป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการ มีการทดลองใช้สื่อจริงในการอบรม เพื่อให้แน่ใจว่า ผู้รับการนิเทศสามารถใช้สื่อที่ได้นั้นได้จริง”

(เสน่ห์ วิเศษวงษา, 2553 : สัมภาษณ์)

“การอบรมไม่จำเป็นต้องใช้สถานที่ในตัวเมือง หรือในโรงแรมเสมอไป หากสื่อที่ใช้สามารถใช้ในโรงเรียนได้ ควรจัดการอบรมที่โรงเรียนเพราะจะได้ประหยัดเวลาและงบประมาณ”

(จันดา ม่วงดี, 2553 : สัมภาษณ์)

2.2.5 แนวทางการถ่ายทอดความรู้ผ่านสื่อ พบว่า ควรใช้การนิเทศทางไกล เนื่องจากจะทำให้ประหยัดทรัพยากร สื่อที่ใช้ควรเป็นการสื่อสารสองทาง ผู้ให้และผู้รับได้สื่อสารกัน ซึ่งอาจทำในรูปแบบเว็บไซต์ (Website) แล้วพัฒนาองค์ความรู้ที่ต้องการนิเทศ ใสไว้ในเว็บไซต์ ให้ผู้รับการนิเทศมีช่องทางในการเสนอความต้องการในการรับการนิเทศ อาจไม่จำเป็นต้องบอกตัวความรู้ แต่ควรชี้แหล่งความรู้หรือมีสื่อออฟไลน์ สื่อเว็บไซต์ในการนิเทศ ควร ค้นหาแหล่งข้อมูลได้ง่าย สะดวก ไม่ยุ่งยาก เว็บไซต์ไม่ต้องซับซ้อน ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์

“ปัจจุบันเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว การนิเทศควรปรับเปลี่ยน ควรใช้การนิเทศทางไกล โดยสื่อทางไกล ที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ ควบคู่กับการนิเทศปกติ ประกอบกับการพัฒนาศึกษานิเทศก์ด้านเทคนิคการนิเทศ เช่น ดำเนินการให้มีรูปแบบการนิเทศทางไกล เนื่องจากจะทำให้ประหยัดทรัพยากรหลาย ๆ ประการ โดยการนิเทศทางไกล ควรเป็นการสื่อสารสองทาง

ผู้ให้และผู้รับได้สื่อสารกัน ซึ่งอาจทำในรูปแบบเว็บไซต์ (Website) แล้วพัฒนาองค์ความรู้ที่ต้องการนิเทศ ใสในเว็บไซต์หรือนิเทศทางไกลรูปแบบ อื่น ๆ”

(นรินทร์ ศลิพันธุ์. 2553 : สัมภาษณ์)

“เสนอให้ใช้การนิเทศทางไกล เพราะประหยัดงบประมาณ เช่น ทำเว็บไซต์ แล้วพัฒนาองค์ความรู้ที่ต้องการนิเทศ ใสในเว็บไซต์ หรือนิเทศทางไกลรูปแบบอื่น ๆ”

(วีรศักดิ์ ศิลาวรรณ. 2553 : สัมภาษณ์)

“เสนอแนวทางในการถ่ายทอดความรู้ผ่านสื่อ คือให้ครู ผู้อำนวยการมีช่องทางในการเสนอความต้องการในการรับการนิเทศศึกษานิเทศก์ การนิเทศในปัจจุบันไม่จำเป็นต้องบอกตัวความรู้ แต่ควรชี้แหล่งความรู้หรือมีสื่อออนไลน์ สื่อเว็บไซต์ในการนิเทศ ต้องหาง่าย เข้าหาแหล่งข้อมูลได้ง่าย สะดวก ไม่ยุ่งยาก เว็บไซต์ไม่ต้องซับซ้อน สื่อควรมีหลายช่องทางให้ครูเลือกใช้ตามความเหมาะสม”

(สมัย สลักศิลป์. 2553 : สัมภาษณ์)

2.2.6 แนวทางการประเมินผล พบว่า ควรมีการติดตามผลการนิเทศทางไกลและรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะจากผู้รับการนิเทศ เพื่อแก้ไขปรับปรุงต่อไป หากเป็นการนิเทศทางไกล โดยใช้เว็บไซต์ ควรมีการประเมินผลการใช้งานเว็บไซต์ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาสื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์

“ควรมีการติดตามผลการนิเทศทางไกลและรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะจากผู้รับการนิเทศ เพื่อแก้ไขปรับปรุง”

(นเรศร์ สังฆะพิลา. 2553 : สัมภาษณ์)

“หากเป็นการนิเทศทางไกล โดยใช้เว็บไซต์ ควรมีการประเมินผลการใช้งานเว็บไซต์ด้วย เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาสื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น”

(นิคม สุวพงษ์. 2553 : สัมภาษณ์)

3. ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศทางไกลจากหน่วยงานตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาหน่วยงานตัวอย่าง 2 แห่ง คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ในวันที่ 24 มีนาคม 2553 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ในวันที่ 26 มีนาคม 2553 โดยการศึกษายกเอกสารและการสนทนากลุ่ม (Focus group interview) ซึ่งรายละเอียดของการดำเนินการ ดังภาคผนวก ค หน้า และขอสรุปผลการ

ดำเนินการดังนี้

3.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

3.1.1 ข้อมูลทั่วไป

ตั้งอยู่เลขที่ 1093 ถนนศรีสวัสดิ์ดำเนิน ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000 ปีการศึกษา 2553 จำนวนโรงเรียนในสังกัด 217 แห่ง จำนวนครู 2,959 คน กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ในการทำงานคือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 เป็นหน่วยงานหลักในการจัด ส่งเสริมสนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพได้มาตรฐานมีคุณธรรมนำความรู้ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ และกำหนดพันธกิจ (Mission) คือ จัด ส่งเสริมสนับสนุน และ ประสานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีคุณธรรมนำความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ

3.1.2 ผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Group Interview)

1) แนวทางการสำรวจปัญหาและวิเคราะห์ปัญหา พบว่า กำหนดประเด็นที่จะนิเทศ โดยการดูจากนโยบายของหน่วยเหนือเป็นหลัก ซึ่งจะประกอบไปด้วยนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และนโยบายพิเศษ วิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาของโรงเรียนร่วมกับนโยบายของหน่วยเหนือ ซึ่งสภาพปัจจุบันปัญหาของโรงเรียนดูจาก ผลการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์

“ส่วนมากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จะกำหนดประเด็นที่จะนิเทศ โดยการดูจากนโยบายของหน่วยเหนือเป็นหลัก ซึ่งจะประกอบไปด้วยนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และนโยบายพิเศษ”

(ปรากฏ เจริญสุรสถล. 2553 : สัมภาษณ์)

“ที่ผ่านมาจะวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาของโรงเรียนร่วมกับนโยบายของหน่วยเหนือ”

(กาญจนา วิเศษวันทอง. 2553 : สัมภาษณ์)

“ผลการประเมินภายนอกของ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ก็มีความสำคัญ โดยเฉพาะข้อเสนอแนะที่โรงเรียนต้องนำไปปฏิบัติโดยการทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา”

(สังคม นนตรี. 2553 : สัมภาษณ์)

2) แนวทางการพัฒนาชุดความรู้ พบว่า ที่ผ่านมาสํานักงานเขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จัดทำชุดความรู้ในลักษณะของคู่มือที่เป็นเอกสาร ใช้ประกอบใน การอบรมครู หรือหากชุดความรู้เป็นรูปแบบอื่น ๆ ก็จะมีคู่มือการใช้งาน เพื่อเป็นแนวทางใน การนำไปใช้ หรือสื่อบางอย่างต้องมีการอบรมก่อนนำไปใช้ ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์

“ที่ผ่านมาสํานักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จัดทำชุดความรู้ใน ลักษณะของคู่มือที่เป็นเอกสาร ใช้ประกอบในการอบรมครู”

(พุทธรรัตน์ ทะสา, 2553 : สัมภาษณ์)

“ชุดความรู้ที่มอบให้กับโรงเรียนในรูปแบบอื่น ๆ เช่น แผ่นซีดี แผ่นพับ”

(สมชัย จันทร์มา, 2553 : สัมภาษณ์)

“ชุดความรู้ที่มอบให้กับโรงเรียนหาก จะมีคู่มือการใช้งาน เพื่อเป็นแนวทางในการ นำไปใช้ หรือสื่อบางอย่างต้องมีการอบรมก่อนนำไปใช้”

(ปราการ เจริญสุรสถล, 2553 : สัมภาษณ์)

3) แนวทางการผลิตสื่อ พบว่า สํานักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 1 มีการใช้สื่อเพื่อการนิเทศทางไกลหลายช่องทาง เช่น อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ เป็นต้น สื่อที่เป็นแผ่นซีดี จะมีความสะดวกในการนำไปใช้ สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา คือ เปิดดูได้ตามความสะดวกของผู้รับการนิเทศ สื่อที่ใช้การนิเทศทางไกล และได้รับความสนใจ คือ สื่ออินเทอร์เน็ต ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์

“สํานักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีการใช้สื่อเพื่อการนิเทศทางไกล หลายช่องทาง เช่น อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ เป็นต้น”

(ปราการ เจริญสุรสถล, 2553 : สัมภาษณ์)

“สื่อที่เป็นแผ่นซีดี จะมีความสะดวกในการนำไปใช้ สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา คือ เปิดดูได้ตามความสะดวกของผู้รับการนิเทศ”

(พุทธรรัตน์ ทะสา, 2553 : สัมภาษณ์)

“สื่อที่ใช้การนิเทศทางไกล และได้รับความสนใจ คือ สื่ออินเทอร์เน็ต การใช้โทรศัพท์ การใช้เอกสารแผ่นพับ การใช้คู่มือที่เป็นเอกสาร”

(สังคม นนตรี, 2553 : สัมภาษณ์)

4) แนวทางการอบรมบุคลากร พบว่า มีการจัดทำคู่มือสำหรับ ผู้อำนวยการ โรงเรียน นำไปใช้ในเป็นแนวทางในการนิเทศภายใน มีการอบรมก่อนนำไปใช้

จริงที่โรงเรียน มีการจัดทำคู่มือประกอบการอบรม การอบรมส่วนมากจะเน้นให้เป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ครูได้ลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งจะได้ผลดีกว่าการบรรยายเนื้อหา ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์

“มีการอบรมก่อนนำไปใช้จริงที่โรงเรียน มีการจัดทำคู่มือประกอบการอบรม”

(ปรากฏ เจริญสุรสถล. 2553 : สัมภาษณ์)

“มีการจัดทำคู่มือสำหรับผู้อำนวยการโรงเรียน นำไปใช้ในเป็นแนวทางในการนิเทศภายใน”

(สังคม นนตรี. 2553 : สัมภาษณ์)

“การอบรมส่วนมากจะเน้นให้เป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ครูได้ลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งจะได้ผลดีกว่าการบรรยายเนื้อหา”

(สมชัย จันทร์มา. 2553 : สัมภาษณ์)

5) แนวทางการถ่ายทอดความรู้ผ่านสื่อ พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 พยายามจะใช้การนิเทศทางไกลหลาย ๆ รูปแบบ ที่น่าสนใจขณะนี้คือ การนิเทศทางไกลโดยใช้เว็บไซต์ ปกติมีครูบางส่วนใช้งานเว็บไซต์อยู่แล้ว เพียงแต่ยังไม่เป็นการรับการนิเทศทางไกล แต่ใช้ในชีวิตประจำวัน ไม่มีเป้าหมายที่ชัดเจน ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์

“ปกติมีครูบางส่วนใช้งานเว็บไซต์อยู่แล้ว เพียงแต่ยังไม่เป็นการรับการนิเทศทางไกล แต่ใช้ในชีวิตประจำวัน ไม่มีเป้าหมายที่ชัดเจน”

(กาญจนา วิเศษวันทอง. 2553 : สัมภาษณ์)

“สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 พยายามจะใช้การนิเทศทางไกลหลาย ๆ รูปแบบ ที่น่าสนใจขณะนี้คือ การนิเทศทางไกลโดยใช้เว็บไซต์”

(สังคม นนตรี. 2553 : สัมภาษณ์)

“เห็นด้วยที่จะให้มีการส่งเสริมการนิเทศทางไกลโดยใช้เว็บไซต์ แต่จะต้องมีกระบวนการนิเทศทางไกลที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด”

(สมชัย จันทร์มา. 2553 : สัมภาษณ์)

6) แนวทางการประเมินผล พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จะประเมินผล โดยดูภาพรวมที่เกิดขึ้นในตัวของผู้เรียน เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งจะเป็นตัวบอกผลการดำเนินงานของครู ซึ่งเป็นผลมาจากการนิเทศการศึกษา นอกจากนั้นยังประเมินจากการจัดการแข่งขันทักษะทางวิชาการของนักเรียน ดังนั้นผลงานของ

ครูและนักเรียนจะปรากฏในการนำเสนออย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งถือว่าเป็นผลมาจากการนิเทศ ผลการประเมินตนเองของโรงเรียนและผลการประเมินภายนอกของ สมศ. ก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของโรงเรียน ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์

“สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จะประเมินผลโดยดูภาพรวมที่เกิดขึ้นในตัวของผู้เรียน เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน”

(ปราการ เจริญสุรสถล. 2553 : สัมภาษณ์)

“ทุกปีจะมีการจัดการแข่งขันทักษะทางวิชาการของนักเรียน ดังนั้นผลงานของครูและนักเรียนจะปรากฏในการนำเสนออย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งถือว่าเป็นผลมาจากการนิเทศ”

(ประสิทธิ์ ภูมิขันธุ์. 2553 : สัมภาษณ์)

“ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะเป็นตัวบอกผลการดำเนินงานของครู ซึ่งเป็นผลมาจากการนิเทศการศึกษา”

(กาญจนา วิเศษวันทอง. 2553 : สัมภาษณ์)

“ผลการประเมินตนเองของโรงเรียนและผลการประเมินภายนอกของ สมศ. ก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของโรงเรียน”

(สมชัย จันทร์มา. 2553 : สัมภาษณ์)

3.1.3 ผลการศึกษาเอกสาร

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า ประกอบด้วยเอกสารที่สำคัญ คือ มีดำเนินการนิเทศทางไกลโดยจัดทำเป็นเอกสารมอบให้กับ โรงเรียน ซึ่งเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของบุคลากร เช่น แผนปฏิบัติการประจำปี แผนการนิเทศติดตามและประเมินผล เอกสารชุดความรู้ที่สร้างขึ้นเพื่อมอบให้โรงเรียนเป็นเอกสารคู่มือประกอบการนิเทศทางไกล เช่น การพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และเอกสารที่เป็นกรรายงานผลการปฏิบัติงานโครงการต่างๆ เช่น โครงการพัฒนาการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม เอกสารรายงานการนิเทศ ติดตามผลการจัดการศึกษาของกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา ส่วนการดำเนินงานจะมีการอบรมครูให้มีความรู้ความเข้าใจก่อนนำไปปฏิบัติ มีการประเมินผลในระหว่างการอบรม ส่วนผลการนิเทศทางไกลจะประเมินจากผลงานของนักเรียน

3.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1

3.2.1 ข้อมูลทั่วไป

ตั้งอยู่เลขที่ 264 ถนนศูนย์ราชการ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40000 ปีการศึกษา 2553 จำนวนโรงเรียนในสังกัด 251 แห่ง จำนวนครู 2,940 คน กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ในการทำงานคือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 เป็นองค์กรหลักในการจัด ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และพัฒนาสู่มาตรฐาน และกำหนดพันธกิจ (Mission) คือ จัด ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และพัฒนาสู่มาตรฐาน

3.2.2 ผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Group Interview)

1) แนวทางการสำรวจปัญหาและวิเคราะห์ปัญหา พบว่า ยึดนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหลักในการกำหนดประเด็นในการนิเทศ ซึ่งเป็นเรื่องที่ศึกษานิเทศก์จะต้องนำพาให้โรงเรียนปฏิบัติให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ บางโรงเรียนที่มีความต้องการจะพัฒนาเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่โรงเรียนมีความสนใจ ก็จะเชิญศึกษานิเทศก์ไปเป็นวิทยากรอบรมให้ ซึ่งจะพัฒนาเฉพาะบุคลากรในโรงเรียนนั้น ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์

“ยึดนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหลักในการกำหนดประเด็นในการนิเทศ ซึ่งเป็นเรื่องที่ศึกษานิเทศก์จะต้องนำพาให้โรงเรียนปฏิบัติให้บรรลุตามวัตถุประสงค์”

(จรรยา ตอพล. 2553 : สัมภาษณ์)

“บางเรื่องได้รับการร้องขอจากทางโรงเรียนเพื่อช่วยแนะนำวิธีดำเนินการ บางโรงเรียนที่มีความต้องการจะพัฒนาเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่โรงเรียนมีความสนใจ ก็จะเชิญ”

(แสงสุรีย์ ดวงคำน้อย. 2553 : สัมภาษณ์)

“ศึกษานิเทศก์ไปเป็นวิทยากรอบรมให้ ซึ่งจะพัฒนาเฉพาะบุคลากรในโรงเรียนนั้น”

(ประสิทธิ์ ภูมิขันธุ์. 2553 : สัมภาษณ์)

2) แนวทางการพัฒนาบุคลากร พบว่า ส่วนมากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 1 จะทำเป็นเอกสารคู่มือ หรือ แผ่นพับ เพื่อมอบให้กับโรงเรียนในเรื่องที่ต้องการจะพัฒนาครู โดยการนิเทศทางไกล เพื่อเสริมกิจกรรมการนิเทศปกติ ที่ดำเนินการอยู่แล้ว นอกจากนี้ชุดความรู้ ตามนโยบายของหน่วยเหนือแล้ว ศึกษานิเทศก์บางท่านชุดความรู้ที่เป็นเอกสารในเรื่องที่ตนเองมีความสนใจเพื่อส่งให้โรงเรียนและผู้สนใจทั่วไป ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์

“ส่วนมากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 1 จะทำเป็นเอกสารคู่มือ หรือ แผ่นพับ เพื่อมอบให้กับโรงเรียนในเรื่องที่ต้องการจะพัฒนาครูโดยการนิเทศทางไกล เพื่อเสริมกิจกรรมการนิเทศปกติ ที่ดำเนินการอยู่แล้ว”

(แสงสุรีย์ ดวงคำน้อย. 2553 : สัมภาษณ์)

“ในแต่ละปีการศึกษา ทุกกลุ่มงานในกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา จะจัดทำเอกสารเป็นชุดความรู้เพื่อมอบให้กับโรงเรียน”

(จรรุญ ตอพล. 2553 : สัมภาษณ์)

“นอกจากชุดความรู้ ตามนโยบายของหน่วยเหนือแล้ว ศึกษาพื้นที่บางท่านชุดความรู้ที่เป็นเอกสารในเรื่องที่ตนเองมีความสนใจเพื่อส่งให้โรงเรียนและผู้สนใจทั่วไป”

(พรบูลย์ เจริญเชื้อ. 2553 : สัมภาษณ์)

3) แนวทางการผลิตสื่อ พบว่า มีการใช้สื่อหลาย ๆ ลักษณะเช่น โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต วิทยุสื่อสาร แต่ในปัจจุบันครุมีความรู้ความสามารถมากขึ้น การใช้คอมพิวเตอร์มีมากในชีวิตประจำวัน ควรใช้การนิเทศผ่านสื่อเว็บไซต์ สื่ออินเทอร์เน็ต และควรนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับเรื่องใกล้ตัวผู้รับการนิเทศ จะทำให้ได้รับความสนใจมากขึ้น ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์

“มีการใช้สื่อหลาย ๆ ลักษณะเช่น โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต วิทยุสื่อสาร”

(แสงสุรีย์ ดวงคำน้อย. 2553 : สัมภาษณ์)

“ปัจจุบันครุมีความรู้ความสามารถมากขึ้น การใช้คอมพิวเตอร์มีมากในชีวิตประจำวัน ควรใช้การนิเทศผ่านสื่อเว็บไซต์”

(จรรุญ ตอพล. 2553 : สัมภาษณ์)

“สื่ออินเทอร์เน็ต ควรนำเสนอเรื่องที่ใกล้ตัว และเกี่ยวกับตัวผู้รับการนิเทศ จะทำให้ได้รับความสนใจมากขึ้น”

(ประสิทธิ์ ภูมิพันธ์. 2553 : สัมภาษณ์)

4) แนวทางการอบรมบุคลากร พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 เน้นการนิเทศภายในควบคู่การนิเทศปกติและการนิเทศทางไกล ในการจัดการอบรม ควรอบรมเชิงปฏิบัติการ จะได้ประโยชน์มากกว่าการอบรมแบบบรรยาย สื่อที่นำมาใช้กับครูควรเป็นสื่อที่ใช้งานง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน และมีคู่มือการใช้งานประกอบ ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์

“ผู้บริหารโรงเรียนมีความสำคัญต่อการนำชุดความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 จึงเน้นการนิเทศภายในควบคู่การนิเทศปกติและการนิเทศทางไกล”

(แสงสุรีย์ ดวงคำน้อย, 2553 : สัมภาษณ์)

“ควรรอบรมเชิงปฏิบัติการ จะได้ประโยชน์มากกว่าการอบรมแบบบรรยาย”

(พรบุญย์ เจริญเชื้อ, 2553 : สัมภาษณ์)

“การอบรมบุคลากรในการใช้สื่อควรให้ได้สัมผัสกับสื่อที่จะใช้อย่างแท้จริง”

(จรรยา ตอพล, 2553 : สัมภาษณ์)

“สื่อที่นำมาใช้กับครูควรเป็นสื่อที่ใช้งานง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน และมีคู่มือการใช้งานประกอบ”

(ประสิทธิ์ ภูมิจันทร์, 2553 : สัมภาษณ์)

5) แนวทางการถ่ายทอดความรู้ผ่านสื่อ พบว่า การนิเทศทางไกล ควรมีการติดต่อสื่อสารกัน ได้ระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ จะทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์กันโดยตรง เป็นการสร้างแรงกระตุ้นให้ครูมีความสนใจในการรับการนิเทศ ปัจจุบันครูมีเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนตัวที่บ้าน หากสามารถใช้นิเทศผ่านเว็บไซต์จะสามารถสื่อสารกันได้ ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์

“ในขณะที่ทำการนิเทศควรมีการติดต่อสื่อสารกันได้ระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ จะทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์กันโดยตรง เป็นการสร้างแรงกระตุ้นให้ครูมีความสนใจในการรับการนิเทศ”

(จรรยา ตอพล, 2553 : สัมภาษณ์)

“ปัจจุบันครูมีเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนตัวที่บ้าน หากสามารถใช้นิเทศผ่านเว็บไซต์จะสามารถสื่อสารกันได้”

(ประสิทธิ์ ภูมิจันทร์, 2553 : สัมภาษณ์)

6) แนวทางการประเมินผล พบว่า การประเมินผลบางเรื่องเช่น เมื่อจัดอบรมแล้วจะมีการประเมินความรู้ความเข้าใจของครูที่มีต่อเรื่องนั้น ๆ การประเมินผลการนิเทศควรประเมินที่ตัวครู เพราะศึกษานิเทศก์พัฒนาที่ตัวครู แต่สุดท้ายผลกระทบจะเกิดกับตัวนักเรียน เครื่องมือในการวัดและประเมินผลควรเป็นไปตามหลักวิชาการและได้มาตรฐาน ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์

“การประเมินผลบางเรื่องเช่น เมื่อจัดอบรมแล้วจะมีการประเมินความรู้ความเข้าใจของครูที่มีต่อเรื่องนั้น ๆ”

(พรบูลย์ เจริญเชื้อ. 2553 : สัมภาษณ์)

“ประเมินจากผลงานของนักเรียน เพราะผลงานของนักเรียนเป็นผลผลิตมาจากครูผู้สอน”

(จรรยา ตอพล. 2553 : สัมภาษณ์)

“การประเมินผลการนิเทศควรประเมินที่ตัวครู เพราะศึกษานิเทศก์พัฒนาที่ตัวครู แต่สุดท้ายผลกระทบจะเกิดกับตัวนักเรียน”

(แสงสุรีย์ ควงคำน้อย. 2553 : สัมภาษณ์)

“การประเมินผลทุกเรื่องจะเป็นผลจากการทำงานของครู แต่เครื่องมือในการวัดและประเมินผลควรเป็นไปตามหลักวิชาการและได้มาตรฐาน”

(ประสิทธิ์ ภูมิขันธุ์. 2553 : สัมภาษณ์)

3.2.3 ผลการศึกษาเอกสาร

จากการศึกษาเอกสารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า มีการนิเทศตามนโยบายของหน่วยเหนือ มีการจัดทำ เอกสารชุดความรู้เพื่อมอบให้กับโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ เช่น เอกสารชี้แจงนโยบาย แนวปฏิบัติการปฏิบัติงานตามภารกิจของสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานบังคับบัญชาตามระบบของทางราชการกิจกรรมที่จะยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น กิจกรรมการอบรมจะมีตาม โครงการต่าง ๆ ส่วนการประเมินผลใช้การประเมินภาพรวมการปฏิบัติงานของโรงเรียน

สรุปผลการศึกษานโยบายการนิเทศทางไกลหน่วยงานตัวอย่าง

จากการศึกษาแนวทางการนิเทศทางไกลโดยการศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์กลุ่ม ผู้วิจัยจึงสรุปเป็นแนวทางการนิเทศทางไกลของหน่วยงานตัวอย่างทั้ง 2 แห่ง ดังนี้

1. การสำรวจปัญหาและวิเคราะห์ปัญหา มีการดำเนินการ โดยผู้นิเทศ เมื่อสิ้นปีการศึกษา เช่น จากข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการประเมินภายในของโรงเรียน ผลการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ.) จากนโยบายและ โครงการต่าง ๆ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เพื่อนำมากำหนดเป็นประเด็นในการนิเทศ

2. การพัฒนาชุดความรู้ เมื่อได้ประเด็นที่จะทำการนิเทศแล้ว ส่วนใหญ่จะ
ใช้การสร้างคู่มือที่เป็นเอกสาร และจัดการอบรมครู โดยจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการเพื่อให้การ
อบรมถึงแนวทางในการแก้ปัญหาในเรื่องนั้น

3. การผลิตสื่อ มีหลาย ๆ ลักษณะ เช่น สื่ออินเตอร์เน็ต การใช้โทรศัพท์
การใช้เอกสารแผ่นพับ การใช้คู่มือที่เป็นเอกสาร การจัดทำเป็นแผ่นซีดีมอบให้กับ โรงเรียน

4. การอบรมบุคลากรเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการใช้ชุดความรู้และสื่อใน
การนิเทศทางไกล มีการดำเนินการ โดยให้ครูเข้ารับการอบรม เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการ
ควบคู่กับคู่มือที่ศึกษานิเทศก์สร้างขึ้น และให้ครูนำไปปฏิบัติที่โรงเรียน หรือมอบหมายให้
ผู้อำนวยการ โรงเรียนเป็นผู้ใช้คู่มือเป็นแนวทางในการนิเทศภายในโรงเรียนต่อไป

5. การถ่ายทอดความรู้ผ่านสื่อ สื่อที่ใช้ในการนิเทศทางไกลสำหรับถ่ายทอด
องค์ความรู้ พบว่า ส่วนมาก จะเป็นลักษณะของเอกสารแผ่นพับ ซึ่งผู้นิเทศจะดำเนินการผลิต
เอง หรือ แผ่นซีดี ที่หน่วยงานอื่นเป็นผู้ผลิตและมอบให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ดำเนินการเผยแพร่ต่อ ส่วนสื่ออื่น ๆ เช่น อินเตอร์เน็ต โทรศัพท์ เป็นการติดต่อประสานงาน
หรือการแจ้งข่าวสารแก่โรงเรียน

6. การประเมินผล มีการประเมินผลจากการวัดความรู้ของครูที่เข้ารับการ
อบรม และคู่มือที่วัดอื่น ๆ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลงานของครู การจัดกิจกรรมทาง
วิชาการ ผลการแข่งขันทางวิชาการ

สรุปผลการศึกษาระยะที่ 1

การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาของการนิเทศทางไกลและศึกษาแนวทางการนิเทศ
ทางไกล ในการศึกษาวิจัย ครั้งนี้สามารถสรุปได้ดังนี้

1. สรุปผลการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาของการนิเทศทางไกล

ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาของการนิเทศ
ทางไกล โดยการใช้แบบสอบถาม และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่ม (FocusGroup
Interview) ในรูปของตาราง เพื่อนำไปสู่การสรุปสาระสำคัญ ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 สรุปผลการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาของการนิเทศทางไกล

สรุปสภาพปัจจุบันปัญหาจากแบบสอบถาม	สรุปสภาพปัจจุบันปัญหาจากการสัมภาษณ์กลุ่ม
<p>1. การสำรวจปัญหาและวิเคราะห์ปัญหา พบว่า มีปัญหา เรื่องการกำหนดประเด็นในการนิเทศ การจัดลำดับความสำคัญของประเด็นการนิเทศ การสำรวจความต้องการของครูก่อนการนิเทศทางไกล การสำรวจปัญหาของครูก่อนการนิเทศทางไกล และการศึกษานโยบายการศึกษาก่อนการนิเทศทางไกล</p> <p>2. การพัฒนาชุดความรู้ พบว่า มีปัญหาเรื่องความสอดคล้องของชุดความรู้กับความต้องการของ โรงเรียน จำนวนของชุดความรู้ การนำชุดความรู้ไปใช้ ความทันสมัย คุณภาพของชุดความรู้ตามหลักวิชาการ</p> <p>3. การผลิตสื่อ พบว่า มีปัญหา เรื่องความเหมาะสมกับชุดความรู้ ความเหมาะสมกับความสามารถของครู คู่มือการใช้งานสื่อที่สามารถศึกษาและนำไปปฏิบัติได้ การหาคุณภาพของสื่อการนิเทศทางไกล และความเหมาะสมเป็นไปตามหลักวิชาการ</p> <p>4. การอบรมบุคลากร พบว่า มีปัญหาเรื่องกิจกรรมการอบรมมีความเหมาะสม การฝึกปฏิบัติจริงในการอบรม การสำรวจความรู้ ความสามารถของบุคลากรก่อนจัดการอบรมความรู้จากการอบรมสามารถนำไปใช้ได้จริง และเนื้อหาที่ระยะเวลาในการอบรมมีความเหมาะสม</p>	<p>1 การสำรวจปัญหาและวิเคราะห์ปัญหา พบว่า ขาดการวางแผนที่ชัดเจน ขาดการสำรวจความต้องการ เป็นการนิเทศตามนโยบายของหน่วยเหนือเท่านั้น วิธีการนิเทศไม่เหมาะสมกับยุคสมัย การนิเทศไม่ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียน</p> <p>2. การพัฒนาชุดความรู้ พบว่า ชุดความรู้ที่จะใช้ในการนิเทศมีน้อย ในส่วนที่มีก็ถูกส่งมาจากส่วนกลางเป็นลักษณะของ เอกสาร แผ่นซีดี ชุดความรู้ที่โรงเรียนได้รับไป ไม่ได้ความสนใจจากครู ส่วนชุดความรู้ที่ผลิตขึ้นเองส่วนมากเป็นลักษณะของเอกสารคู่มือประกอบ การอบรม ซึ่งไม่ตรงตามความต้องการของครูอย่างแท้จริง</p> <p>3. การผลิตสื่อ พบว่า ที่ผ่านมามีสื่อในการนิเทศ การออกนิเทศตามปกติเป็นเพียงการตรวจเยี่ยม ขาดเครื่องมือในการนิเทศหรือมีก็เป็นสื่อที่ไม่ทันสมัย มีการออกอากาศทางสถานีวิทยุ ทุกวันพุธ ตอนเย็นแต่ครูส่วนมากไม่เคยได้รับฟังเลย เพราะช่วงเวลาดังกล่าวไม่สะดวก ไม่มีการสำรวจความต้องการหรือความพร้อมในการรับการนิเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 มีการติดต่อสื่อสารกับโรงเรียนโดยใช้ระบบอินเทอร์เน็ตรับส่งหนังสือราชการ แต่ไม่มีการนำเอาระบบดังกล่าวมาใช้ในการนิเทศ</p>

สรุปสภาพปัจจุบันปัญหาจากแบบสอบถาม	สรุปสภาพปัจจุบันปัญหาจากการสัมภาษณ์กลุ่ม
<p>5. การถ่ายทอดความรู้ผ่านสื่อ พบว่า มีปัญหาเรื่อง การสื่อสารระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้รับการนิเทศ ความหลากหลายของสื่อที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้เพื่อการนิเทศทางไกล การปรับเปลี่ยนวิธีการนิเทศอยู่เสมอและการรับการนิเทศได้ตลอดเวลา</p> <p>6. การประเมินผล พบว่า มีปัญหาเรื่อง รายงานผลการนิเทศทางไกลให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ การประเมินผล โดยการประเมินความพึงพอใจของผู้รับการนิเทศ การประเมินผล โดยการสำรวจความคิดเห็นที่มีต่อการนิเทศทางไกล การสำรวจปัญหาและข้อเสนอแนะในการนิเทศทางไกลและการรายงานผลการนิเทศทางไกลให้ผู้เกี่ยวข้อง ทราบ</p>	<p>ทางไกล</p> <p>4. การอบรมบุคลากร พบว่า ยังไม่มีการสำรวจความรู้พื้นฐานและความแตกต่างระหว่างบุคคล ของครู ก่อนที่จะออกแบบในการจัดกิจกรรมการอบรม การอบรมใช้เวลานาน เน้นการบรรยาย ขาดการฝึกปฏิบัติจริง การอบรมใช้สถานที่โรงแรมในตัวจังหวัด ทำให้ต้องเดินทางไกล และสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย</p> <p>5. การถ่ายทอดความรู้ผ่านสื่อ พบว่า ยังไม่มีการใช้สื่อที่หลากหลาย การนิเทศทางไกลยังไม่สามารถช่วยครูได้อย่างแท้จริง ขาดการนำเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยมาใช้ในการถ่ายทอดความรู้แก่ครู เว็บไซต์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ไม่ได้มีการพัฒนาเพื่อถ่ายทอดความรู้ด้านวิชาการ แต่เน้นการประสานงานด้านอื่น ๆ ขณะเดียวกันการดำเนินการนิเทศก็ไม่ได้ผล โดยเฉพาะการนิเทศทางไกลด้วยการใช้เอกสาร ประสบปัญหาเพราะต้องใช้เวลาในการดำเนินการและใช้งบประมาณจำนวนมาก</p> <p>6. การประเมินผล พบว่า ขาดความต่อเนื่องในการกำกับดูแล ติดตามการแก้ปัญหาการเรียนการสอน ครูไม่สะดวกหรือไม่มีช่องทางในการสะท้อนปัญหาที่แท้จริงต่อผู้นิเทศ</p>

จากตารางข้างต้น ผู้วิจัยขอสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับปัญหาการนิเทศทางไกล ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยสังเคราะห์ข้อมูลจาก 2 แหล่งดังกล่าว และได้ข้อสรุปดังนี้

1.1 การสำรวจปัญหาและวิเคราะห์ปัญหา

พบว่า ขาดการวางแผนที่ชัดเจน ขาดการสำรวจปัญหาและความต้องการ เป็นการนิเทศตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดเท่านั้น การนิเทศไม่ตรงกับสภาพปัญหา และความต้องการของโรงเรียน การกำหนดประเด็นในการนิเทศไม่ชัดเจน ไม่สอดคล้องกับ ความต้องการของครู ไม่มีการจัดลำดับความสำคัญของประเด็นการนิเทศ การปฏิบัติหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ไม่เป็นไปในลักษณะการนิเทศงานแต่เป็นการตรวจเยี่ยมมากกว่า

1.2 การพัฒนาชุดความรู้

พบว่า มีปัญหาเรื่องความสอดคล้องของชุดความรู้กับความต้องการของ โรงเรียน ชุดความรู้ที่จะใช้ในการนิเทศมีน้อยไม่เพียงพอกับความต้องการ การนำชุดความรู้ไป ใช้ยังไม่สะดวก ชุดความรู้ที่ใช้ในการนิเทศทางไกลส่วนมากถูกส่งมาจากส่วนกลางเป็น ลักษณะของ เอกสารแผ่นซีดี ชุดความรู้ที่โรงเรียนได้รับไป ไม่ได้ความสนใจจากครู ส่วนชุด ความรู้ที่ผลิตขึ้นเองส่วนมากเป็นลักษณะของเอกสารคู่มือประกอบ การอบรม ซึ่งไม่ตรงตาม ความต้องการของครูอย่างแท้จริง

1.3 การผลิตสื่อ

พบว่า ไม่มีสื่อในการนิเทศ การออกนิเทศตามปกติเป็นเพียงการตรวจเยี่ยม ขาดเครื่องมือในการนิเทศ หรือมีก็เป็นสื่อที่ไม่ทันสมัย มีการออกอากาศทางสถานีวิทยุ ทุกวัน พุธ ตอนเย็นแต่ครูส่วนมากไม่เคยได้รับฟัง เพราะช่วงเวลาดังกล่าวไม่สะดวก ไม่มีการสำรวจ ความต้องการหรือความพร้อมในการรับการนิเทศจากสื่อชนิดต่าง ๆ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 มีการติดต่อสื่อสารกับ โรงเรียน โดยใช้ระบบอินเทอร์เน็ตรับส่ง หนังสือราชการ แต่ยังไม่มีการนำเอาระบบดังกล่าวมาใช้ในการนิเทศทางไกล สื่อที่ใช้ไม่ เหมาะสมกับกับชุดความรู้

1.4 การอบรมบุคลากร

พบว่า ไม่มีการสำรวจความรู้พื้นฐานของครู ก่อนที่จะออกแบบในการจัด กิจกรรมการอบรม การอบรมใช้เวลานานไม่เหมาะสมกับเนื้อหา ขาดการฝึกปฏิบัติจริง ส่วนมากใช้การบรรยาย การอบรมส่วนมากใช้สถานที่อบรมคือโรงแรมในตัวจังหวัด ทำให้ไม่ สะดวกในการเดินทางและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย

1.5 การถ่ายทอดความรู้ผ่านสื่อ

พบว่า ขาดการสื่อสารระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ขาดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้รับการนิเทศ ยังไม่มีการใช้สื่อที่หลากหลาย การนิเทศทางไกลยังไม่สามารถช่วยครูได้อย่างแท้จริง ขาดการนำเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยมาใช้ในการถ่ายทอดความรู้แก่ครู เว็บไซต์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ไม่ได้รับการพัฒนาเพื่อถ่ายทอดความรู้ด้านวิชาการ แต่เน้นการประสานงานด้านอื่น ๆ ขณะเดียวกันการดำเนินการนิเทศก็ไม่ได้ผล โดยเฉพาะการนิเทศทางไกลด้วยการใช้เอกสาร ประสบปัญหามากเพราะต้องใช้เวลาในการดำเนินการและใช้งบประมาณจำนวนมาก

1.6 การประเมินผล

พบว่า ขาดการรายงานผลการนิเทศทางไกลให้ผู้เกี่ยวข้อง ทราบ ขาดการประเมินความพึงพอใจของผู้รับการนิเทศ ขาดการสำรวจความคิดเห็นที่มีต่อการนิเทศทางไกล ขาดการสำรวจปัญหาและข้อเสนอแนะในการนิเทศทางไกล ขาดความต่อเนื่องในการกำกับดูแลติดตามการแก้ปัญหาการเรียนการสอน ครูไม่สะดวกหรือไม่มีช่องทางในการสะท้อนปัญหาที่แท้จริงต่อผู้นิเทศ

2. สรุปผลการศึกษาแนวทางการนิเทศทางไกล

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการนิเทศทางไกลจากแบบสอบถาม(ปลายเปิด) จากการสัมภาษณ์กลุ่ม และจากการศึกษาหน่วยงานตัวอย่าง ซึ่งได้นำมาเสนอในรูปตารางเพื่อนำไปสู่การสรุปสาระสำคัญ ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 สรุปผลการศึกษาระบบแนวทางการศึกษาภาคใต้

สรุปแนวทางการนิเทศทางไกลจากแบบสอบถาม	สรุปแนวทางการนิเทศทางไกลจากการสัมภาษณ์กลุ่ม	สรุปแนวทางการนิเทศทางไกลจากการศึกษาหน่วยงานตัวอย่าง
<p>1. การสำรวจปัญหาและวิเคราะห์ปัญหา ส่วนใหญ่เสนอแนะว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกรมการนิเทศฯ ฝ่ายความร่วมมือหรืออื่นถึงปัญหาในการพัฒนาการนิเทศโดยเฉพาะปัญหาสำคัญเร่งด่วนควรแก้ไขก่อน หรือนโยบายในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการระดมทรัพยากรและสำรวจความต้องการของโรงเรียน ในเรื่องที่จะต้องมีการนิเทศ รวมทั้งร่วมกันวางแผนและกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานนิเทศ ซึ่งอาจจะดำเนินการในลักษณะของงานหรือโครงการนิเทศเพื่อแก้ปัญหา หรือพัฒนาการเรียนการสอน</p> <p>2. การพัฒนาชุดความรู้ ส่วนใหญ่เสนอแนะว่า การจัดทำชุดความรู้ต่าง ๆ ที่จะส่งมายังโรงเรียนควรมีการสำรวจความต้องการของบุคลากรจาก</p>	<p>1. การสำรวจปัญหาและวิเคราะห์ปัญหา พบว่า การดำเนินการแก้ปัญหาที่ได้ผลนั้นจำเป็นต้องมีการวางแผนการนิเทศทางไกล โดยมีพื้นฐานมาจากปัญหาและความต้องการของโรงเรียนในสังกัด ผู้อำนวยการ ครู และบุคลากรทางการศึกษา ควรมีช่องทางในการเสนอความต้องการขอรับการนิเทศจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และกระตุนให้ครูใช้การนิเทศทางไกลในการสื่อสารกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างจริงจัง นอกจากนี้ควรมีการกำหนดเป็นนโยบายและมาตรการ เพื่อให้ครูทุกคนได้ทราบ และมีความตระหนักที่จะร่วมมือในการนิเทศทางไกล ซึ่งจะทำให้ได้ผลยิ่งขึ้น ก่อนที่จะมีการพัฒนาชุดความรู้ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติจริง</p>	<p>1. การสำรวจปัญหาและวิเคราะห์ปัญหา มีการดำเนินการโดยผู้นิเทศ เมื่อสิ้นปีการศึกษา เช่น จากข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการประเมินภายในของโรงเรียน ผลการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) จากนโยบายและโครงการต่าง ๆ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เพื่อนำมากำหนดเป็นประเด็นในการนิเทศ</p> <p>2. การพัฒนาชุดความรู้ เมื่อได้ประเด็นที่จะทำการนิเทศแล้ว จะมีการกำหนดผู้รับผิดชอบ เพื่อหาวิธีการในการพัฒนา ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้การสร้างคู่มือที่เป็นเอกสาร</p>

<p>สรุปแนวทางการนิเทศทางไกลจากแบบสอบถาม</p>	<p>สรุปแนวทางการนิเทศทางไกลจากการสัมภาษณ์กลุ่ม</p>	<p>สรุปแนวทางการนิเทศทางไกลจากการศึกษา หน่วยงานตัวอย่าง</p>
<p>โรงเรียนในสังกัดก่อนการจัดทำ ชุดความรู้ นั้น ควรจะทันสมัย มีความสมบูรณ์สอดคล้องกับ หลักสูตรการจัดการศึกษา ซึ่งประเด็นสำคัญอยู่ที่ การจัดทำชุดความรู้ควรอยู่บนพื้นฐานของการ สำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของ โรงเรียนในสังกัด</p> <p>3. การผลิตสื่อ ส่วนใหญ่เสนอแนะว่า การผลิตสื่อ ที่จะใช้ในกาเรียนการสอนควรออกแบบให้ตรงกับ จุดมุ่งหมาย เหมาะสมกับสภาพโรงเรียน หรือ บริบทของโรงเรียนแต่ละแห่ง โดยคำนึงถึง ประโยชน์ที่จะนำไปใช้งาน สามารถทำความเข้าใจ ได้ง่าย วิธีการใช้ไม่ยุ่งยาก นอกจกนั้นควร มีคู่มือประกอบการใช้งาน และที่สำคัญควร คำนึงถึงความประหยัด ขอบประมาณและเวลาใน การใช้สื่อควรมีความเหมาะสมกับสื่อ</p> <p>4. การอบรมบุคลากร ส่วนใหญ่เสนอแนะว่า ควร</p>	<p>2. การพัฒนาชุดความรู้ พบว่า การพัฒนาชุดความรู้ เมื่อกำหนดประเด็นในการนิเทศ แล้ว ควรพัฒนาชุดความรู้ให้มีคุณภาพ มี การหาคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ ชุดความรู้ควรมีความทันสมัย ง่ายต่อการเรียนรู้ ประหยัด ควรมีเครื่องมือ นวัตกรรม เทคนิคใหม่ ๆ หรือผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับ สอนนักเรียนมานำเสนอ</p> <p>3.การผลิตสื่อ พบว่า ควรมีการ พัฒนาสื่อที่โรงเรียน ต้องการ ศึกษาเทคนิคที่ควรวางแผนร่วมกัน ในการพัฒนา สื่อ ควรใช้การนิเทศทางไกล โดยสื่อทางไกล ที่เป็น เทคโนโลยีใหม่ ใช้ควบคู่กับการนิเทศปกติ สื่อควรเป็น สื่อที่ทันสมัย ไม่ล้าลชับซ้อน เรียนรู้ สืบค้นได้ง่าย รูปแบบการสื่อสารระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและโรงเรียน น่าจะเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับยุค สมัย การนิเทศทางไกล จะเป็นแนวทางให้การนิเทศมี</p>	<p>และจัดการอบรมครู โดยจัดทำเป็น แผนปฏิบัติการเพื่อให้การอบรมถึงแนวทาง ในการแก้ปัญหาในเรื่องนั้น ดังนั้น การ พัฒนาเป็นชุดความรู้เพื่อใช้สำหรับการ นิเทศทางไกลจึงมีน้อยมาก จะมีเฉพาะแผน พับและชุดความรู้ผ่านทางอินเทอร์เน็ต ซึ่ง ยังไม่ได้รับความนิยมเนื่องจากผู้รับการนิเทศ เท่าที่ควร</p> <p>3. การผลิตสื่อ มีหลาย ๆ ลักษณะ เช่น สื่อ อินเทอร์เน็ต การใช้โทรศัพท์ การใช้ เอกสารแผ่นพับ การใช้คู่มือที่เป็นเอกสาร การจัดทำเป็นแผ่นซีดีมอบให้กับโรงเรียน</p> <p>4. การอบรมบุคลากร เพื่อเตรียมพร้อม สำหรับการใช้ชุดความรู้และสื่อในการ นิเทศทางไกล มีการดำเนินการ โดยให้ครู เข้ารับการอบรม เช่น การอบรมเชิง</p>

สรุปแนวทางการนิเทศทางไกลจากแบบสอบถาม	สรุปแนวทางการนิเทศทางไกลจากการสัมภาษณ์กลุ่ม	สรุปแนวทางการนิเทศทางไกลจากการศึกษาหน่วยงานตัวอย่าง
<p>เริ่มต้นด้วยการสำรวจความรู้ ความสามารถของบุคลากรในสังกัดเพื่อนำไปเป็นฐานข้อมูลสำหรับการจัดกิจกรรมการอบรม พร้อมกับนำมาเป็นฐานคิดประกอบการจัดกิจกรรมพัฒนา และให้สรรหาหรือคัดเลือกบุคลากรจากโรงเรียนต่าง ๆ เข้าร่วมการอบรมรูปแบบ วิธีการ ที่จะใช้ในการนิเทศทางไกล</p> <p>5.การถ่ายทอดความรู้ผ่านสื่อ ส่วนใหญ่เสนอแนะว่า สื่อที่จะนำมาถ่ายทอดความรู้ให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาคือสื่อที่ทันสมัยบุคลากรมีความสามารถใช้งานได้โดยง่าย มีสื่อที่หลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้สื่อการนิเทศทางไกล และที่สำคัญมีมาตรการจูงใจในการเข้าไปใช้สื่อ นั้น ๆ</p> <p>6.การประเมินผล ส่วนใหญ่เสนอแนะว่า ควรประเมิน ผลผลิตที่ได้จากการนิเทศ (Output) คือ</p>	<p>ความต่อเนื่อง</p> <p>4. การอบรมบุคลากร พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาคควรคำนึงถึงความรู้พื้นฐานและความแตกต่างระหว่างบุคคลของครู ก่อนที่จะออกแบบในการจัดกิจกรรมการอบรม การอบรมไม่ควรใช้เวลามาก ควรให้กระชับและมีประสิทธิภาพ มีเอกสารคู่มือสำหรับการประกอบกิจกรรม ควรเป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการ มีการทดลองใช้สื่อจริงในการอบรม เพื่อให้แน่ใจว่า ผู้รับ การนิเทศสามารถใช้สื่อ นั้น ได้จริง การอบรมไม่จำเป็นต้องใช้สถานที่ในตัวเมือง หรือในโรงเรียนได้ ควรจัดการ หากสื่อที่ใช้สามารถใช้ในโรงเรียนได้ ควรจัดการอบรมที่โรงเรียนเพราะจะได้ประหยัดเวลาและงบประมาณ</p> <p>5.การถ่ายทอดความรู้ผ่านสื่อ พบว่า ควรใช้การนิเทศทางไกล เนื่องจากจะทำให้ประหยัดทรัพยากร สื่อที่ใช้ควรเป็นการสื่อสารสองทาง ผู้ให้และผู้รับได้สื่อสารกัน</p>	<p>พฤติกรรมการควบคุมคู่มือที่ศึกษานิเทศก์สร้างขึ้น และให้ครูนำไปปฏิบัติที่โรงเรียนหรือมอบหมายให้ผู้ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้ใช้คู่มือเป็นแนวทางในการนิเทศภายในโรงเรียนต่อไป</p> <p>5. การถ่ายทอดความรู้ผ่านสื่อ สื่อที่ใช้ในการนิเทศทางไกลสำหรับถ่ายทอดองค์ความรู้พบว่า ส่วนมาก จะเป็นลักษณะของเอกสารแผ่นพับ ซึ่งผู้นิเทศจะดำเนินการผลิตเอง หรือ แผ่นซีดี ที่หน่วยงานอื่นเป็นผู้ผลิตและมอบให้สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาดำเนินการเผยแพร่ต่อ ส่วนสื่ออื่น ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ เป็นการติดต่อประสานงานหรือการแจ้งข่าวสารแก่โรงเรียน</p> <p>6. การประเมินผล ไม่พบว่ามี</p>

<p>สรุปแนวทางการนิเทศทางไกลจากแบบสอบถาม</p> <p>ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับการนิเทศตามเป้าหมายของการนิเทศ ควรมีการประเมินกระบวนการดำเนินงาน (Process) เช่น ความเหมาะสมของขั้นตอนในการทำงาน ความเหมาะสมของการจัดกิจกรรม การประเมินผลการทำงานหรือโครงการนิเทศ ควรดำเนินการประเมินทั้งระบบ เพื่อให้ทราบประสิทธิภาพของโครงการ</p>	<p>สรุปแนวทางการนิเทศทางไกลจากการสัมภาษณ์กลุ่ม</p> <p>ซึ่งอาจทำในรูปแบบเว็บไซต์ (Website) แล้วพัฒนาองค์ความรู้ที่ต้องการนิเทศ ไปในเว็บไซต์ ให้ผู้รับการนิเทศที่มีช่องทางในการเสนอความต้องการในการรับการนิเทศ อาจไม่จำเป็นต้องบอกความรู้แต่ควรรู้แหล่งความรู้หรือมีสื่อออนไลน์ สื่อเว็บไซต์ในการนิเทศ ควรเข้าหาแหล่งข้อมูลได้ง่าย สะดวก ไม่ยุ่งยาก เว็บไซต์ที่ไม่ต้องซับซ้อน</p> <p>6. การประเมินผล พบว่า ควรมีการติดตามผลการนิเทศทางไกลและรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะจากผู้รับการนิเทศ เพื่อแก้ไขปรับปรุงต่อไป หากเป็นการนิเทศทางไกล โดยให้เว็บไซต์ ควรมีการประเมินผลการใช้งานเว็บไซต์ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาสื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น</p>	<p>สรุปแนวทางการนิเทศทางไกลจากการศึกษาหน่วยงานตัวอย่าง</p> <p>ประเมินผลที่เป็นระบบชัดเจน แต่จะดูที่ตัวชี้วัดเช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลงานของครู การจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนทางวิชาการ</p>
--	---	--

จากตารางข้างต้น ผู้วิจัยขอสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการนิเทศทางไกล โดยสังเคราะห์ข้อมูลจาก 3 แหล่งดังกล่าว และได้ข้อสรุปดังนี้

2.1 การสำรวจปัญหาและวิเคราะห์ปัญหา

พบว่า ควรมีการวางแผนการนิเทศทางไกล โดยมีพื้นฐานมาจากสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียน และศึกษาข้อมูลจากข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการประเมินภายในของโรงเรียน ผลการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ.) จากนโยบายและโครงการต่าง ๆ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และนำมาจัดลำดับความสำคัญ เพื่อนำไปสู่การกำหนดเป็นประเด็นในการนิเทศ

นอกจากนั้นควรมีการกำหนดเป็นนโยบายและมาตรการ เพื่อให้ครูทุกคนได้ทราบ และมีความตระหนักที่จะร่วมมือในการนิเทศทางไกล ซึ่งจะทำได้ผลยิ่งขึ้น ก่อนที่จะมีการพัฒนาชุดความรู้ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติจริง

2.2 การพัฒนาชุดความรู้

พบว่า การจัดทำชุดความรู้ควรอยู่บนพื้นฐานของการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียน ควรพัฒนาชุดความรู้ให้มีคุณภาพ มีการหาคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ ชุดความรู้ควรมีความทันสมัย ง่ายต่อการเรียนรู้ ประหยัด ควรมีเครื่องมือนวัตกรรม เทคนิคใหม่ ๆ หรือผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวกับการสอนนักเรียนมานำเสนอ

2.3 การผลิตสื่อ

พบว่า การผลิตสื่อที่จะใช้ในการนิเทศควรออกแบบให้ตรงกับจุดมุ่งหมายเหมาะสมกับสภาพโรงเรียน หรือ บริบทของโรงเรียนแต่ละแห่ง โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะนำไปใช้งาน สามารถทำความเข้าใจได้ง่าย วิธีการใช้ไม่ยุ่งยาก นอกจากนั้นควรมีคู่มือประกอบการใช้งาน และที่สำคัญควร คำนึงถึงความประหยัด งบประมาณและเวลาในการใช้สื่อควรมีความเหมาะสมกับสื่อ สามารถติดต่อสื่อสารโต้ตอบกันได้ สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น สื่ออินเทอร์เน็ต สื่อโทรศัพท์ วิทยุ เป็นต้น นอกจากนั้นก่อนการนำไปใช้จริงควรมีการประเมินคุณภาพของสื่อ โดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้มั่นใจว่า สามารถใช้งานได้มีประสิทธิภาพ

2.4 การอบรมบุคลากร

พบว่า ควรเริ่มต้นด้วยการสำรวจความรู้ ความสามารถของบุคลากร เพื่อนำไปเป็นฐานข้อมูลสำหรับการจัดกิจกรรมการอบรม การอบรมไม่ควรใช้เวลานาน ควรมี

เอกสารคู่มือสำหรับประกอบการอบรม ควรเป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการ มีการทดลองใช้สื่อจริง เพื่อให้แน่ใจว่า ผู้รับการนิเทศสามารถใช้สื่อที่ได้นั้นได้ การอบรมไม่จำเป็นต้องใช้สถานที่ในตัวเมือง หรือในโรงแรมเสมอไป หากสื่อที่ใช้สามารถใช้ในโรงเรียนได้ ควรจัดการอบรมที่โรงเรียนเพราะจะได้ประหยัดเวลาและงบประมาณ

2.5 การถ่ายทอดความรู้ผ่านสื่อ

พบว่า ควรใช้การนิเทศทางไกล สื่อที่ใช้ควรเป็นการสื่อสารสองทาง ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศสามารถสื่อสารกันได้ ซึ่งอาจทำในรูปแบบเว็บไซต์ (Website) แล้วพัฒนาองค์ความรู้ที่ต้องการนิเทศ ใส่ในเว็บไซต์ ผู้รับการนิเทศมีช่องทางในการเสนอความต้องการในการรับการนิเทศ อาจ ไม่จำเป็นต้องบอกตัวความรู้ แต่ควรชี้แหล่งความรู้หรือมีสื่อออนไลน์ สื่อเว็บไซต์ในการนิเทศ ควร ค้นหาแหล่งข้อมูลได้ง่าย สะดวก ไม่ยุ่งยาก เว็บไซต์ไม่ต้องซับซ้อน ผู้นิเทศคอยแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการนิเทศ ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการถ่ายทอดความรู้อยู่เสมอ

2.6 การประเมินผล

พบว่า ควรประเมิน ผลผลิตที่ได้จากการนิเทศ (Output) คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับการนิเทศตามเป้าหมายของการนิเทศ ควรมีการประเมินกระบวนการดำเนินงาน (Process) เช่น ความเหมาะสมของขั้นตอนในการทำงาน ความเหมาะสมของการจัดกิจกรรม การประเมินผลการปฏิบัติงานหรือโครงการนิเทศ ควรดำเนินการประเมินทั้งระบบ เพื่อให้ทราบประสิทธิภาพของโครงการ
ผลการดำเนินการพัฒนากระบวนการนิเทศทางไกล

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการนิเทศทางไกล เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาศาสนศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ในระยะที่ 2 เป็นขั้นตอนการพัฒนากระบวนการนิเทศทางไกลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งปรากฏผลการดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผลการร่างกระบวนการนิเทศทางไกล

จากการศึกษาเอกสาร หลักการ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นกระบวนการนิเทศทางไกล ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1) การสำรวจปัญหาและวิเคราะห์ปัญหา 2) การพัฒนาชุดความรู้ 3) การผลิตสื่อ 4) การจัดอบรมบุคลากร 5) การถ่ายทอด

ความรู้ผ่านสื่อ และ6) การประเมินผล แต่จากการดำเนินการศึกษาในระยะที่ 1 ผู้วิจัยได้ข้อค้นพบจากการศึกษาแนวทางในการนิเทศทางไกล พบว่า ควรเพิ่มขั้นตอนที่ 2 คือ การกำหนดนโยบายและมาตรการ เพื่อเพิ่มพลังในการผลักดันกระบวนการอื่น ๆ ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการกำกับดูแลนำไปใช้จริง โดยอาศัยอำนาจการผลักดันจากผู้นิเทศ ซึ่งอาจอยู่ในรูปของ นโยบาย (Policy) มาตรการ (Measure) ผู้วิจัยจึงเพิ่มกระบวนการกำหนดนโยบายและมาตรการ เป็นอีกหนึ่งขั้นตอนของกระบวนการนิเทศทางไกล และได้ปรับชื่อขั้นตอนต่างๆ เพื่อให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการดำเนินการ ดังนั้นร่างกระบวนการนิเทศทางไกลที่ ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจึงประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้คือ

- 1.1 การสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ ประกอบด้วยกระบวนการย่อยคือ
 - 1.1.1 สำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ
 - 1.1.2 ศึกษา นโยบายและจุดเน้นของหน่วยงานต้นสังกัด
 - 1.1.3 จัดลำดับความสำคัญของปัญหา
 - 1.1.4 กำหนดประเด็นการนิเทศ
- 1.2 การกำหนดนโยบายและมาตรการ ประกอบด้วยกระบวนการย่อยคือ
 - 1.2.1 กำหนดนโยบาย
 - 1.2.2 กำหนดมาตรการ
- 1.3 การสร้างชุดความรู้ ประกอบด้วยกระบวนการย่อยคือ
 - 1.3.1 เตรียมชุดความรู้
 - 1.3.2 พัฒนาชุดความรู้
- 1.4 การผลิตสื่อ ประกอบด้วยกระบวนการย่อยคือ
 - 1.4.1 เลือกสื่อ
 - 1.4.2 สร้างและพัฒนาสื่อ
 - 1.4.3 ประเมินสื่อ
- 1.5 การอบรมการเข้าถึงชุดความรู้และการใช้สื่อ ประกอบด้วยกระบวนการย่อยคือ
 - 1.5.1 มีการสำรวจความรู้ความสามารถผู้เข้ารับการอบรม
 - 1.5.2 อบรมผู้รับการนิเทศ
- 1.6 การนิเทศ ประกอบด้วยกระบวนการย่อยคือ
 - 1.6.1 ใส่ชุดความรู้ผ่านสื่อ
 - 1.6.2 ติดตามสื่อสาร

1.6.3 ติดตามผล

1.6.4 ปรับปรุงสื่อและช่องทางการนิเทศ

1.7 การประเมินผล ประกอบด้วยกระบวนการย่อยคือ

1.7.1 ผลงานครู

1.7.2 ผลงานนักเรียน

1.7.3 การเรียนรู้ภายใน

กระบวนการนิเทศทางไกลที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับกระบวนการนิเทศทางไกลที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม สามารถนำเสนอเป็นตารางเปรียบเทียบได้ดังนี้

ตารางที่ 9 เปรียบเทียบกระบวนการนิเทศทางไกลจากการทบทวนวรรณกรรมและกระบวนการนิเทศทางไกลที่พัฒนาขึ้นใหม่

ขั้นที่	กระบวนการนิเทศทางไกลจากการทบทวนวรรณกรรม	กระบวนการนิเทศทางไกลที่พัฒนาขึ้นใหม่
1	1) การสำรวจปัญหาและวิเคราะห์ปัญหา	1)การสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ
2		2) กำหนดนโยบายและมาตรการ
3	2) การพัฒนาชุดความรู้	3) การสร้างชุดความรู้
4	3) การผลิตสื่อ	4) การผลิตสื่อ
5	4) การอบรมบุคลากร	5) การอบรมการเข้าถึงชุดความรู้และการใช้สื่อ
6	5) การถ่ายทอดความรู้ผ่านสื่อ	6) การนิเทศ
7	6) การประเมินผล	7) การประเมินผล

2. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของกระบวนการนิเทศทางไกล

การตรวจสอบความเหมาะสมของกระบวนการนิเทศทางไกลเป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่ง ของการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการนิเทศทางไกลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยผู้วิจัยได้นำเสนอร่างกระบวนการนิเทศทางไกลที่พัฒนาขึ้นใหม่ ต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อยืนยันความถูกต้องเหมาะสมของร่างกระบวนการนิเทศทางไกล โดยใช้วิธีการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ในวันที่ 3

มิถุนายน 2553 ระหว่างเวลา 13.30 น. ถึง 16.00 น. ที่ห้อง 1723 อาคารวิริยะ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ดังรายละเอียดในภาคผนวก ง หน้า 198-229 ผลการวิเคราะห์การตรวจสอบความเหมาะสมของกระบวนการนิเทศทางไกล สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

2.1 การสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ ได้กำหนดกระบวนการย่อยคือ การสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ การศึกษานโยบายและจุดเน้นของหน่วยงานต้นสังกัด การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และการกำหนดประเด็นในการนิเทศ ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นด้วยในขั้นตอนที่ 1 แต่ในกระบวนการย่อย ได้เสนอแนะให้พิจารณาประเด็นการสำรวจปัญหาและความต้องการ ว่าควรจะแยกเป็นคนละข้อหรือไม่

2.2 การกำหนดนโยบายและมาตรการ ได้กำหนดกระบวนการย่อยคือ การกำหนดนโยบาย การกำหนดมาตรการ ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เสนอแนะให้ปรับเป็น “การกำหนดยุทธศาสตร์” ส่วนองค์ประกอบย่อย ได้แก่ การกำหนดกลยุทธ์ และการกำหนดมาตรการ ดังคำกล่าวของเอนก ล่วงลือ (2553 : อภิปราย) ที่ว่า “เห็นด้วยในเรื่อง การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการแล้วมากำหนดเป็นนโยบายก่อน ซึ่งจะทำการดำเนินการมีแนวทางที่ชัดเจนขึ้น แต่น่าจะเป็นแค่การกำหนดยุทธศาสตร์และมาตรการ ไม่น่าจะเป็นถึงขั้นกำหนดนโยบาย ”

3. การสร้างชุดความรู้

ได้กำหนดกระบวนการย่อยคือ การเตรียมชุดความรู้เพื่อการนิเทศ และการพัฒนาชุดความรู้เพื่อการนิเทศ ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ เสนอแนะให้เปลี่ยนชื่อเป็น “ การกำหนดกรอบแนวคิดในการนิเทศ” และ กระบวนการย่อย ประกอบด้วย การเตรียมชุดความรู้เพื่อการนิเทศ การพัฒนาชุดความรู้เพื่อการนิเทศ โดยให้คำนึงถึง ความพอเพียง ความทันสมัย ความสอดคล้องกับความต้องการ ความสมบูรณ์ และหลักการศึกษ

4. การผลิตสื่อ

ได้กำหนดกระบวนการย่อยคือ การเลือกสื่อ การสร้างและพัฒนาสื่อ การประเมินคุณภาพของสื่อ ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ เสนอแนะให้เปลี่ยนชื่อเป็น “การกำหนดช่องทางในการนิเทศ” และในกระบวนการย่อย ให้เขียนในรูปของกระบวนการ คือ การเลือกช่องทางการนิเทศทางไกล การสร้างและการพัฒนาช่องทางการนิเทศทางไกล และ การประเมินช่องทางการนิเทศทางไกล โดยดำเนินการในขั้นตอนนี้ให้ เน้นที่ความทันสมัยของสื่อ การสื่อสาร ได้ตอบกันได้ ความหลากหลายในการนำเสนอ ความง่ายแก่การนำไปปฏิบัติ คู่มือการ

ใช้งานประกอบ ความประหยัดงบประมาณ และการประหยัดเวลา ส่วนการหาคุณภาพของสื่อ ควรใช้การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คนเป็นต้น

5. การอบรมการเข้าถึงชุดความรู้และการใช้สื่อ

ได้กำหนดกระบวนการย่อยคือ การสำรวจความรู้ความสามารถผู้เข้ารับการอบรม การอบรมเพื่อทำความเข้าใจในการใช้สื่อการนิเทศ ผู้ทรงคุณวุฒิ ส่วนใหญ่เสนอแนะให้ใช้คำว่า “การเตรียมใช้สื่อการนิเทศ” และปรับคำในกระบวนการย่อยประกอบด้วย การสำรวจความรู้ความสามารถของบุคลากรในโรงเรียน การอบรมเพื่อทำความเข้าใจการใช้สื่อการนิเทศ

6. การนิเทศ

ได้กำหนดกระบวนการย่อยคือ การใส่ชุดความรู้ผ่านสื่อ และสามารถเพิ่มเติมปรับเปลี่ยนได้อย่างต่อเนื่อง วิธีการมีความเหมาะสมกับความรู้ ความสามารถมีการติดตามผลการนิเทศ และสามารถให้การนิเทศได้ตลอดเวลา ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ เสนอแนะให้ปรับองค์ประกอบย่อย โดยเขียนให้เป็นกระบวนการ ประกอบด้วย การใส่ชุดความรู้ผ่านช่องทางการนิเทศทางไกล การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ และการปรับปรุงสื่อและช่องทางการนิเทศทางไกล

7. การประเมินผล

ได้กำหนดกระบวนการย่อยคือ การประเมินผลงานของครู หมายถึง โครงการ กิจกรรม หรือ เอกสารทางวิชาการของครูที่ดำเนินกิจกรรม อันเป็นผลมาจากการรับการนิเทศ การศึกษาทางไกล ผลงานนักเรียน หมายถึง ผลงานที่นักเรียนได้กระทำขึ้นจากการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ของครู ที่นำมาจากรับการนิเทศทางไกล และการเรียนรู้ภายใน หมายถึง การจัดการกระทำแบ่งปัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเว็บไซต์ จากผู้เข้ามาใช้บริการเว็บไซต์ โดยพิจารณา ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้ามาสนทนาบนกระดานสนทนา จำนวนผู้เข้ามาใช้ ประเด็นหัวข้อที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน และองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้น ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด เสนอแนะให้ประเมินผลตามเป้าหมายของการนิเทศ โดยให้ศึกษา Performance base โดยระยะเวลาการประเมิน Outcome ยังไม่เหมาะสม ควรจะประเมินเพียง Output ดังคำกล่าวของเอนก ล้วงสื่อ (2553 : อภิปราย) ที่ว่า “ การประเมินผลในกระบวนการนิเทศทางไกลครั้งนี้ ควรประเมิน Performance base ไม่น่าจะวัดที่ Out come เพราะใช้เวลาในการทดลอง 3 เดือน ควรวัด Output ก็พอ ส่วน Out come นำไปเป็นข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป ”

จากผลการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ผู้วิจัยจึงพัฒนากระบวนการ
นิเทศทางไกล โดยปรับตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ และได้กระบวนการนิเทศทางไกล ดังนี้

1. การสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ ประกอบด้วย
 - 1.1 การสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ
 - 1.2 การศึกษานโยบายและจุดเน้นของหน่วยงานต้นสังกัด
 - 1.3 การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
 - 1.4 การกำหนดประเด็นการนิเทศทางไกล
2. การกำหนดยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย
 - 2.1 การกำหนดกลยุทธ์
 - 2.2 การกำหนดมาตรการ
3. การกำหนดกรอบแนวคิดในการนิเทศทางไกล ประกอบด้วย
 - 3.1 การเตรียมชุดความรู้เพื่อการนิเทศทางไกล
 - 3.2 การพัฒนาชุดความรู้เพื่อการนิเทศทางไกล
4. การกำหนดช่องทางในการนิเทศทางไกล ประกอบด้วย
 - 4.1 การเลือกช่องทางการนิเทศทางไกล
 - 4.2 การสร้างและการพัฒนาช่องทางการนิเทศทางไกล
 - 4.3 การประเมินช่องทางการนิเทศทางไกล
5. การเตรียมใช้สื่อการนิเทศทางไกล ประกอบด้วย
 - 5.1 การสำรวจความรู้ความสามารถของบุคลากรในโรงเรียน
 - 5.2 การอบรมเพื่อทำความเข้าใจการใช้สื่อการนิเทศทางไกล
6. การนิเทศทางไกล ประกอบด้วย
 - 6.1 การใส่ชุดความรู้ผ่านช่องทางการนิเทศทางไกล
 - 6.2 การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ
 - 6.3 การปรับปรุงสื่อและช่องทางการนิเทศทางไกล
7. การประเมินผล ประกอบด้วย
 - 7.1 การเรียนรู้ของผู้ใช้บริการการนิเทศทางไกล ผ่านเว็บไซต์
 - 7.2 ปริมาณผู้เข้ามาใช้บริการการนิเทศทางไกล
 - 7.3 ผลการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้
 - 7.4 ความคิดเห็นของผู้ใช้บริการเว็บไซต์

7.5 ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเว็บไซต์

7.6 ปัญหาและข้อเสนอแนะจากการดำเนินการ

ผลการทดลองใช้กระบวนการนิเทศทางไกล

การวิจัยในระยะที่ 3 เป็นการทดลองใช้กระบวนการนิเทศทางไกล หลังจากได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ซึ่งมีผลการดำเนินการดังนี้

1. ผลการคัดเลือกโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้เลือกโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ที่สมัครใจเข้าร่วมการทดลองใช้กระบวนการนิเทศทางไกล จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่

1.1 โรงเรียนดินดำบัวรองวิทยา

โรงเรียนดินดำบัวรองวิทยา ตั้งอยู่ หมู่ที่ 9 บ้านดินดำ ตำบลดินดำ อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด รหัสไปรษณีย์ 45270 เปิดทำการสอน 3 ระดับ ตั้งแต่ระดับอนุบาล ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม. 1 – 3) ในปีการศึกษา 2553 มีนักเรียน 336 คน มีผู้อำนวยการ โรงเรียนและครู รวมทั้งสิ้น 23 คน

1.2 โรงเรียนโนนสีดาวิทยา

โรงเรียนโนนสีดาวิทยา ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 บ้านโนนสีดา ตำบลหนองใหญ่ อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด รหัสไปรษณีย์ 45260 เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีนักเรียน 343 คน มีผู้อำนวยการ โรงเรียนและครู รวมทั้งสิ้น 19 คน

1.3 โรงเรียนบ้านดงแดงหนองเพี้ยจันทร์

โรงเรียนบ้านดงแดงหนองเพี้ยจันทร์ ตั้งอยู่หมู่ที่ 13 บ้านดงแดง อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด รหัสไปรษณีย์ 45180 เปิดสอน ระดับชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียน 395 คน มีผู้อำนวยการ โรงเรียนและครู รวมทั้งสิ้น 19 คน

2. ผลการทดลองใช้กระบวนการนิเทศทางไกล

หลังจากได้โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 แห่งแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามกระบวนการนิเทศทางไกล 7 ขั้นตอนตามลำดับ ซึ่งมีผลการดำเนินการดังนี้

2.1 การสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ

2.1.1 ผลการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ

ในการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของ โรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ ศึกษาจากหลายแหล่งข้อมูล เช่น รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในของ โรงเรียน รายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก (สมศ.) รายงานผลการนิเทศการศึกษา ของสำนักงานพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 และการสนทนากับบุคลากรใน โรงเรียนกลุ่ม ตัวอย่างทั้ง 3 แห่ง ผลสรุปพบว่า

1) สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน พบว่า ครูยังสอนโดยใช้วิธี สอนแบบบรรยาย ขาดสื่อการเรียนการสอนที่จะมากระตุ้นความสนใจของนักเรียน ครูมีภาระ มาก ครูไม่ครบชั้นและสอนไม่ตรงกับความถนัดและสาขาที่เรียนมา ครูขาดความรู้ความเข้าใจ ในเทคนิควิธีสอนแบบโครงการ

2) ความต้องการของครู พบว่า ครูต้องการสื่อการสอนที่จะมา สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้แบบมี ส่วนร่วม ต้องการตัวอย่างแผนการสอน ต้องการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนกับเพื่อนครูด้วยกัน

3) ข้อเสนอแนะของผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกโดย สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) พบว่า ได้เสนอแนะให้ โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการสอนแบบ โครงการ เพื่อพัฒนาทักษะ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และมีวิจารณญาณ ตามมาตรฐานที่ 4

2.1.2 ผลการศึกษานโยบายและจุดเน้นของหน่วยงานต้นสังกัด

ผู้วิจัยได้ศึกษานโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า กระทรวงมีนโยบายที่มุ่งเน้นในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1) เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้
2) มุ่งมั่นที่จะขยายโอกาสทางการศึกษาของประชาชนให้กว้างขวาง ทั่วถึง โดยคำนึงถึงการพัฒนาคุณภาพ มาตรฐานการศึกษาทุกระดับ

3) เสริมสร้างความตระหนักในคุณค่าของ "ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง" มีความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีชีวิต ประชาธิปไตย พัฒนาค้นโดยใช้คุณธรรม เน้นพื้นฐานของ กระบวนการเรียนรู้ ที่เชื่อมโยงความร่วมมือ ของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนา และสถานศึกษา

4) การจัดการศึกษาจะเน้นการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา และท้องถิ่นรวมทั้งการมีส่วนร่วมของ ประชาชนและภาคเอกชน เพื่อให้การศึกษาสร้าง คน และสร้างความรู้สู่สังคม คุณธรรม คุณภาพ สมรรถภาพ และประสิทธิภาพ

จากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ทำให้มีผลต่อการดำเนินงานของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ซึ่งได้กำหนดกลยุทธ์ เน้นการพัฒนาให้ผู้เรียนเป็น คนดี คนเก่ง ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ประเด็นที่น่าจะนำมาเป็นกรณีศึกษา คือ เรื่องของการพัฒนา คุณธรรม ตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ อันเป็นจุดเน้นอันดับแรก คือการเร่งรัดการปฏิรูป การศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ เนื่องจากคุณธรรมและจริยธรรมของบุคคล เป็นหลักสำคัญ ในการพัฒนาพลเมืองไทยในยุคปัจจุบัน

2.1.3 ผลการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

เมื่อผู้วิจัยทราบสภาพปัญหาของ โรงเรียนและนโยบายในการจัด การศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งพบว่า มีปัญหาในเรื่องการจัดการเรียนการสอนในลักษณะ คล้าย ๆ กัน คือ ครูยังสอนโดยใช้วิธีสอนบรรยาย ขาดสื่อการเรียนการสอนที่จะมากระตุ้นความ สนใจของนักเรียน ครูมีภาระมาก ครูไม่ครบชั้นและสอน ไม่ตรงกับความถนัดและสาขาที่เรียน มา ครูขาดความรู้ความเข้าใจในเทคนิควิธีสอนแบบ โครงงาน ซึ่งสอดคล้องกับ ข้อเสนอแนะ ของ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ที่ให้ครูใช้วิธีสอนแบบ โครงงาน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนแสวงหาความรู้ หรือค้นคว้าหาคำตอบในสิ่งที่ผู้เรียนอยากรู้ หรือสงสัยด้วยวิธีการต่าง ๆ เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียน ได้เลือกศึกษาตามความสนใจของตนเอง หรือของกลุ่ม เป็นการตัดสินใจร่วมกัน จน ได้ชิ้นงานที่สามารถนำผลการศึกษา ไปใช้ได้ในชีวิต จริง จากสภาพปัญหาต่าง ๆ ผู้วิจัยได้จัดลำดับความสำคัญเห็นว่า ประเด็นที่มีความสำคัญมาก ที่สุดคือ การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้กระบวนการคิดให้กับนักเรียน ได้เรียนรู้โดยเน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญโดยนำเอาประเด็นเรื่องการส่งเสริมคุณธรรม เข้ามาเป็นเนื้อหาในการจัดการ เรียนการสอน

2.1.4 ผลการกำหนดประเด็นการนิเทศทางไกล

จากการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นเพื่อ ดำเนินการนิเทศทางไกล ซึ่งตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้รับการนิเทศ สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด จึงกำหนดประเด็นในการนิเทศทาง ไกลครั้งนี้ ในเรื่อง “การจัดการเรียนการสอนโครงงานคุณธรรม” เพื่อเป็นกรณีศึกษาในครั้งนี้

2.2 การกำหนดยุทธศาสตร์

เมื่อผู้วิจัยกำหนดประเด็นในการนิเทศทางไกลแล้ว ได้นำเสนอผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 เพื่อรับทราบ แล้วดำเนินการดังนี้

2.2.1 ผลการกำหนดกลยุทธ์

จากประเด็นการนิเทศเรื่อง การจัดการเรียนการสอน โครงการงานคุณธรรม จึงกำหนดกลยุทธ์ที่จะดำเนินการกับโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง คือ “การส่งเสริมและสนับสนุนโรงเรียนให้จัดการเรียนการสอนโครงการงานคุณธรรม เพื่อเน้นการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับนักเรียน โดยใช้การนิเทศทางไกลผ่านเว็บไซต์”

2.2.2 ผลการกำหนดมาตรการ

สำหรับการดำเนินการเพื่อให้ครู มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนโครงการงานคุณธรรม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ได้กำหนดมาตรการดำเนินการ ดังนี้

- 1) ครู ในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง ทราบวัตถุประสงค์ของการนิเทศทางไกล
- 2) ครู ในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างสามารถรับการนิเทศทางไกล โดยผ่านช่องทางการนิเทศทางเว็บไซต์
- 3) ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโครงการคุณธรรม จากการรับการนิเทศทางไกล และสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยผ่านกระดานสนทนาในเว็บไซต์
- 4) ครูสามารถจัดการเรียนการสอน โครงการงานคุณธรรม
- 5) นักเรียนสามารถจัดทำโครงการงานคุณธรรมและนำเสนอผลงานได้

เมื่อกำหนดมาตรการในการดำเนินการแล้ว ผู้วิจัยได้แจ้งให้โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างเพื่อทราบรายละเอียด และให้โรงเรียนดำเนินการตามกิจกรรม โดย 1) โรงเรียนมอบหมายผู้รับผิดชอบจัดทำโครงการจัดการเรียนการสอนโครงการงานคุณธรรม 2) ประชุมคณะครูเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และรายละเอียดของโครงการ 3) ครูทุกคนเข้าอบรมเกี่ยวกับการรับการนิเทศทางเว็บไซต์ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเว็บไซต์ 4) ครูนำความรู้มาจัดการเรียนการสอนโครงการงานคุณธรรม และ 5) นำเสนอผลงานของนักเรียน โดยทั้ง 5 กิจกรรมใช้เวลาดำเนินการทั้งสิ้น 3 เดือนระหว่างเดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2553 ถึง เดือนกันยายน พ.ศ. 2553

2.3 การกำหนดกรอบแนวคิดในการนิเทศทางไกล

สำหรับ การกำหนดกรอบแนวคิดในการนิเทศทางไกล ได้ดำเนินถึงประเด็น

สำคัญของสื่อที่จะส่งต่อไปยังโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ความสอดคล้องกับความต้องการ ความสมบูรณ์ของชุดความรู้ ความสอดคล้องกับหลักการศีกษา ความทันสมัยของชุดความรู้ และความพอเพียงของชุดความรู้ ดังนั้นผู้วิจัยจึง ได้จัดเตรียมสื่อสำหรับนิเทศทางไกลการจัดการเรียนการสอน โครงการงานคุณธรรม ดังนี้

2.3.1 ผลการเตรียมชุดความรู้เพื่อการนิเทศทางไกล

จากประเด็นการนิเทศ ผู้วิจัยได้ นำไปสู่การเตรียมชุดความรู้ เพื่อให้ความรู้แก่ผู้รับการนิเทศ โดยผู้วิจัย ได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการจัดการเรียนการสอนแบบ โครงการงาน และแนวคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้คุณธรรมและจริยธรรม แล้วนำมา กำหนดเป็นชุดความรู้ เพื่อใช้ในการนิเทศทางไกล ซึ่งประกอบด้วย

- 1) ความรู้เกี่ยวกับคุณธรรม
- 2) ความรู้เกี่ยวกับโครงการงานคุณธรรม
- 3) หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา พระบรมราโชวาท พระราชดำรัส และหลักของเศรษฐกิจพอเพียงที่ควรรู้ สำหรับนำมาประยุกต์ใช้ในการทำโครงการงานคุณธรรม
- 4) แนวการจัดกิจกรรม โครงการงานคุณธรรม และตัวอย่าง โครงการงานคุณธรรม

2.3.2 ผลการพัฒนาชุดความรู้เพื่อการนิเทศทางไกล

การพัฒนาชุดความรู้เพื่อการนิเทศทางไกล ผู้วิจัยดำเนินการจัดทำเป็นเอกสาร ตามหัวข้อ 2.3.1 นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อให้ข้อเสนอแนะและนำมาปรับปรุง และนำชุดความรู้เพื่อการนิเทศทางไกล เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบ และหาคุณภาพของชุดความรู้โดยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ค่าความสอดคล้อง (IOC) เหมาะสมทุกประเด็น รายละเอียดการดำเนินการ ดังภาคผนวก ฉ หน้า 250-260

2.4 การกำหนดช่องทางในการนิเทศทางไกล

การพัฒนาช่องทางในการนิเทศ เป็นปัจจัยที่สำคัญเพราะช่องทางการสื่อสาร ถือว่าเป็นการถ่ายทอดข้อมูลไปยังผู้รับการนิเทศที่มีความต้องการ โดยได้รับในเวลาที่เหมาะสม ขณะเดียวกันการสื่อสารก็ถือว่าเป็นช่องทางการให้ผู้รับการนิเทศ ทราบถึงข้อมูลหรือข่าวสารที่จำเป็นและประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการในการดำเนินงาน ดังนี้

2.4.1 ผลการเลือกช่องทางการนิเทศทางไกล

เนื่องจากการนิเทศทางไกลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลยุทธ์ใน

การนิเทศทางไกลคือ การส่งเสริมและสนับสนุน โรงเรียนให้จัดการเรียนการสอน โครงการ คุณธรรม เพื่อเน้นการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับนักเรียน โดยใช้การนิเทศทางไกล ผ่านเว็บไซต์ ดังนั้นช่องทางในการนิเทศทางไกลจึงใช้เว็บไซต์ ซึ่งจะเกิดประโยชน์อย่างยิ่ง ทั้งนี้เนื่องจาก ในปัจจุบัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 มีการติดต่อสื่อสารกับ โรงเรียนในสังกัด โดยใช้ระบบอินเทอร์เน็ตในการรับส่งเอกสารทางราชการ (e-filling) ครูทุกคนผ่านการอบรมการใช้งานคอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานและส่วนมากมีเครื่องคอมพิวเตอร์เป็นของตนเองสำหรับใช้งานที่บ้าน หากเลือกใช้ช่องทางในการนิเทศทางไกลโดยใช้เว็บไซต์ จะสามารถดำเนินการได้ ซึ่งจะมีข้อดีคือ เป็นช่องทางการสื่อสารที่ทันสมัย สามารถสื่อสารและโต้ตอบกันได้ มีความหลากหลายในการนำเสนอ ง่ายแก่การนำไปปฏิบัติ มีคู่มือการใช้งานประกอบ และประหยัดงบประมาณ

2.4.2 ผลการสร้างและการพัฒนาช่องทางการนิเทศทางไกล

เว็บไซต์ที่จะใช้ในการนิเทศทางไกลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดให้ ผู้ช่วยผู้วิจัยคือ นายสมัย สลักศิลป์ ศึกษาพิเศษชำนาญการพิเศษ จบการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาเทคโนโลยีทางการศึกษา ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนา สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการเขียนเว็บไซต์เป็นอย่างดี เป็นผู้เขียนเว็บไซต์ โดย เริ่มจากการเขียน โครงร่างรูปแบบการทำงานของเว็บไซต์ซึ่งจะใช้เป็นช่องทางติดต่อกันระหว่างผู้ นิเทศ และผู้รับนิเทศ จากนั้นผู้ช่วยผู้วิจัยได้สร้างเว็บไซต์ ตามโครงร่างที่กำหนดไว้ แล้ว นำเสนอเว็บเพจ เข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ต เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้ข้อเสนอแนะ ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

2.4.3 ผลการประเมินช่องทางการนิเทศทางไกล

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การประเมินเว็บไซต์ประกอบด้วย 1) ด้านการ ออกแบบ 2) ด้านสื่อการนิเทศ และ 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก แล้วนำเสนอเว็บไซต์ต่อ ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินคุณภาพของเว็บไซต์ ผลการประเมินคุณภาพเว็บไซต์ที่ใช้สำหรับการ นิเทศทางไกล พบว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 หมายความว่าเว็บไซต์มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ งาน ในระดับมาก หลังจากนั้นผู้วิจัยได้จัดทำคู่มือการใช้งานเว็บไซต์เพื่อประกอบการอบรม และเป็นแนวทางสำหรับผู้รับนิเทศทางไกลต่อไป ดังภาคผนวก ข หน้า 261-292

2.5 การเตรียมใช้สื่อการนิเทศทางไกล ประกอบด้วย

2.5.1 ผลการสำรวจความรู้ความสามารถของบุคลากรในโรงเรียน

ผู้วิจัยได้สำรวจความรู้ความสามารถพื้นฐานในการใช้คอมพิวเตอร์ของบุคลากรในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยศึกษาจากเอกสารข้อมูลบุคลากรของโรงเรียน ซึ่งพบว่า บุคลากรจำนวนร้อยละ 80 มีความรู้พื้นฐานและสามารถใช้งานได้ บุคลากรร้อยละ 20 ไม่ค่อยได้ใช้งานคอมพิวเตอร์ และต้องการความรู้ในเรื่องของระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่ง บุคลากรเหล่านี้ มีความเต็มใจที่จะเรียนรู้ในระดับพื้นฐาน เพื่อให้สามารถใช้งานได้ต่อไป

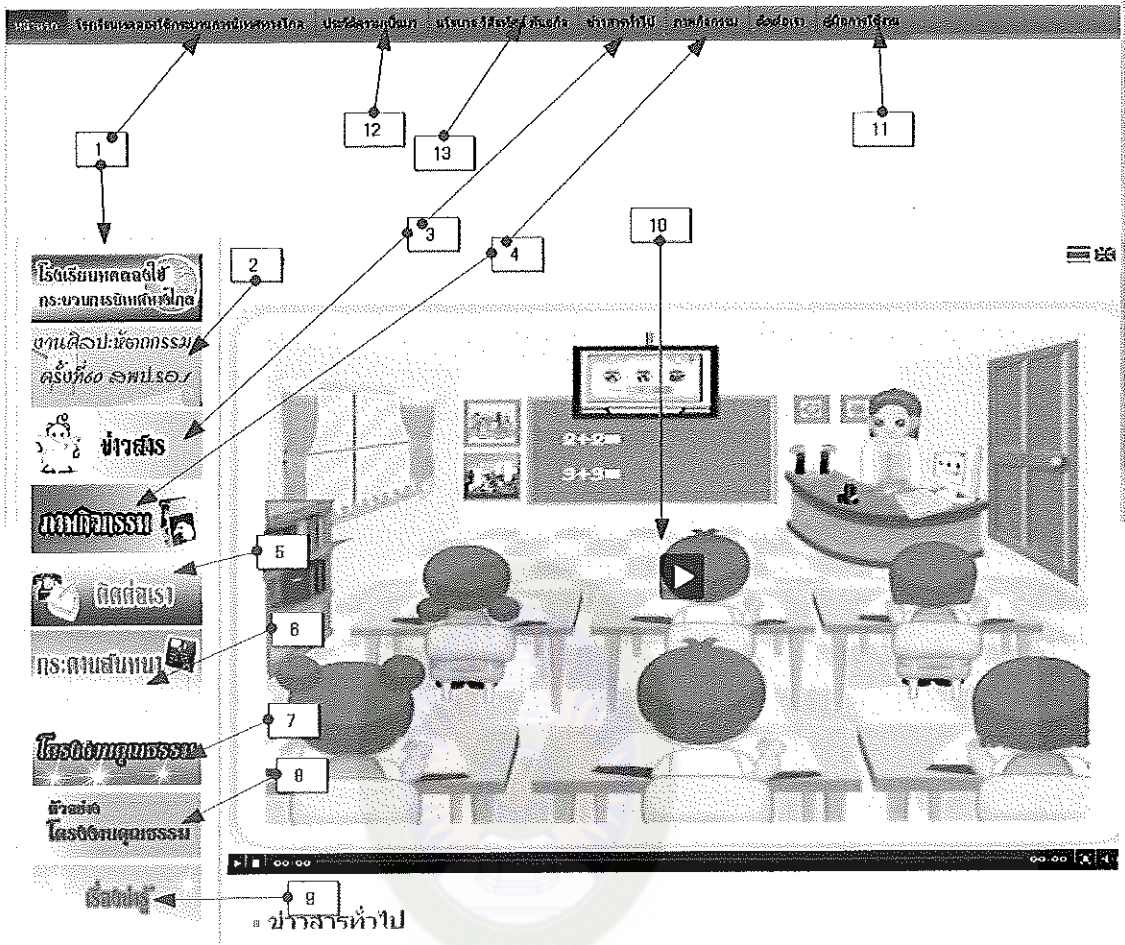
2.5.2 ผลการจัดอบรมเพื่อทำความเข้าใจการใช้สื่อการนิเทศทางไกล

เมื่อผู้วิจัยได้ทราบความรู้ความสามารถในการใช้เว็บไซต์ของผู้รับการนิเทศแล้ว ผู้วิจัยได้กำหนดหลักสูตรในการอบรม โดยแบ่งเป็น เนื้อหาเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานในการใช้คอมพิวเตอร์ ความรู้เกี่ยวกับระบบอินเทอร์เน็ตและเว็บไซต์ และการรับการนิเทศทางไกลจากเว็บไซต์ โดยใช้เวลาในการอบรม 1 วัน วิธีการในการอบรมใช้การลงมือฝึกปฏิบัติจริง ทำให้ผู้รับการนิเทศได้รับประสบการณ์ตรง สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งได้ดำเนินการจัดอบรมที่ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 โรงเรียน คือวันที่ 5 กรกฎาคม 2553 ที่โรงเรียนบ้านดงแดงหนองเพ็ญชั้น ๖ วันที่ 6 กรกฎาคม 2553 ที่โรงเรียนคินคำบัวรองวิทยา และวันที่ 7 กรกฎาคม 2553 ที่โรงเรียน โนนสีดาวิทยา ดังภาคผนวก จ หน้า 245-249

2.6 การนิเทศทางไกล

1) ผลการใส่ชุดความรู้ผ่านช่องทางการนิเทศทางไกล

เมื่อผู้วิจัยได้จัดทำเว็บไซต์และผ่านการหาคุณภาพของเว็บไซต์แล้ว ผู้รับการนิเทศได้รับการอบรมเชิงปฏิบัติการ และมีความรู้ความสามารถในการเข้าใช้เว็บไซต์เพื่อรับการนิเทศแล้ว ผู้วิจัยได้ใส่ชุดความรู้เรื่องการจัดการเรียนการสอน โครงการคุณธรรม ในเว็บไซต์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น คือ <http://www.somortom.com> ซึ่งปรากฏหน้าเว็บไซต์ ดังภาพที่ 11

ภาพที่ 11 แสดงหน้าแรกของเว็บไซต์ที่ใช้เป็นช่องทางการนิเทศทางไกล

กระบวนการทำงานของเว็บไซต์ การทำงานของเว็บไซต์อาศัยการตั้งการจากผู้เข้าชม ในหน้าแรกของเว็บไซต์มีคำสั่งหลายคำสั่ง ดังภาพ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

หมายเลข 1 หมายถึง ตัวเลือกที่จะเข้าไปชมรายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วม โครงการทดลองใช้การนิเทศทางไกล โดยใช้เว็บไซต์

หมายเลข 2 หมายถึง ตัวเลือกที่จะเข้าไปชมรายละเอียดของโครงการแข่งขันกิจกรรมศิลปหัตถกรรมนักเรียน ประจำปีการศึกษา 2553 ซึ่งตัวเลือกนี้ จะปรับเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศไปตามกิจกรรมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 เพื่อให้ข้อมูลแก่บุคลากร ในสังกัดให้เป็นปัจจุบัน

หมายเลข 3 หมายถึง ตัวเลือกที่จะเข้าไปชมข่าวสารความเคลื่อนไหวต่างของเกี่ยวกับวงการการศึกษา และ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

หมายเลข 4 หมายถึง ตัวเลือกที่จะเข้าไปชมภาพกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่ง
เป็นผลผลิตจากการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาที่โรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง ได้ดำเนินการ

หมายเลข 5 หมายถึง ตัวเลือกที่จะเข้าไปเพื่อติดต่อมายังผู้นิเทศเพื่อ
สอบถาม หรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้

หมายเลข 6 หมายถึง ตัวเลือกที่จะเข้าไปตั้งประเด็นการสนทนา
เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษา การจัดการเรียนรู้ หรือ อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

หมายเลข 7 หมายถึง ตัวเลือกที่จะเข้าไปชมแนวนโยบาย หลักสูตร
ตลอดจนแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบ โครงการ

หมายเลข 8 หมายถึง ตัวเลือกที่จะเข้าไปชมตัวอย่าง โครงการที่
นักเรียนได้ดำเนินการแล้ว ซึ่งจะเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนได้ประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม

หมายเลข 9 หมายถึง ตัวเลือกที่จะเข้าไปศึกษาหาความรู้รอบตัวต่าง ๆ

หมายเลข 10 หมายถึง ตัวเลือกที่จะเข้าไปชมสื่อวีดิทัศน์กิจกรรม
ของนักเรียน จาก โรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง

หมายเลข 11 หมายถึง ตัวเลือกที่จะเข้าไปศึกษาคู่มือการใช้งานของ
เว็บไซต์

หมายเลข 12 หมายถึง ตัวเลือกที่จะเข้าไปศึกษาประวัติความเป็นมา
ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

หมายเลข 13 หมายถึง ตัวเลือกที่จะเข้าไปศึกษานโยบาย วิสัยทัศน์
พันธกิจ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

จากที่กล่าวถึงข้างต้นเป็นส่วนหนึ่งของหน้าแรกของเว็บไซต์ ซึ่งยังมี
คำสั่งอีกมากมาย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบไว้เพื่อให้ผู้รับการนิเทศสามารถค้นหาความรู้ เทคนิค
วิธีการจัดการเรียนการสอน โครงการคุณธรรม ได้ด้วยตัวเอง ซึ่งได้นำเสนอไว้คู่มือการใช้
เว็บไซต์เพื่อการนิเทศทางไกล ภาคผนวก ช หน้า 261-292

2) ผลการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ

การติดต่อสื่อสารเป็นกระบวนการสำคัญ เพื่อรับทราบข้อมูลต่าง ๆ
ความต้องการของผู้รับการนิเทศหรือเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในการนิเทศทางไกลในครั้งนี้
ผู้รับการนิเทศสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้นิเทศ ได้หลายวิธีดังนี้

1. การสำรวจความคิดเห็น ซึ่งเป็นการสะท้อนมุมมอง

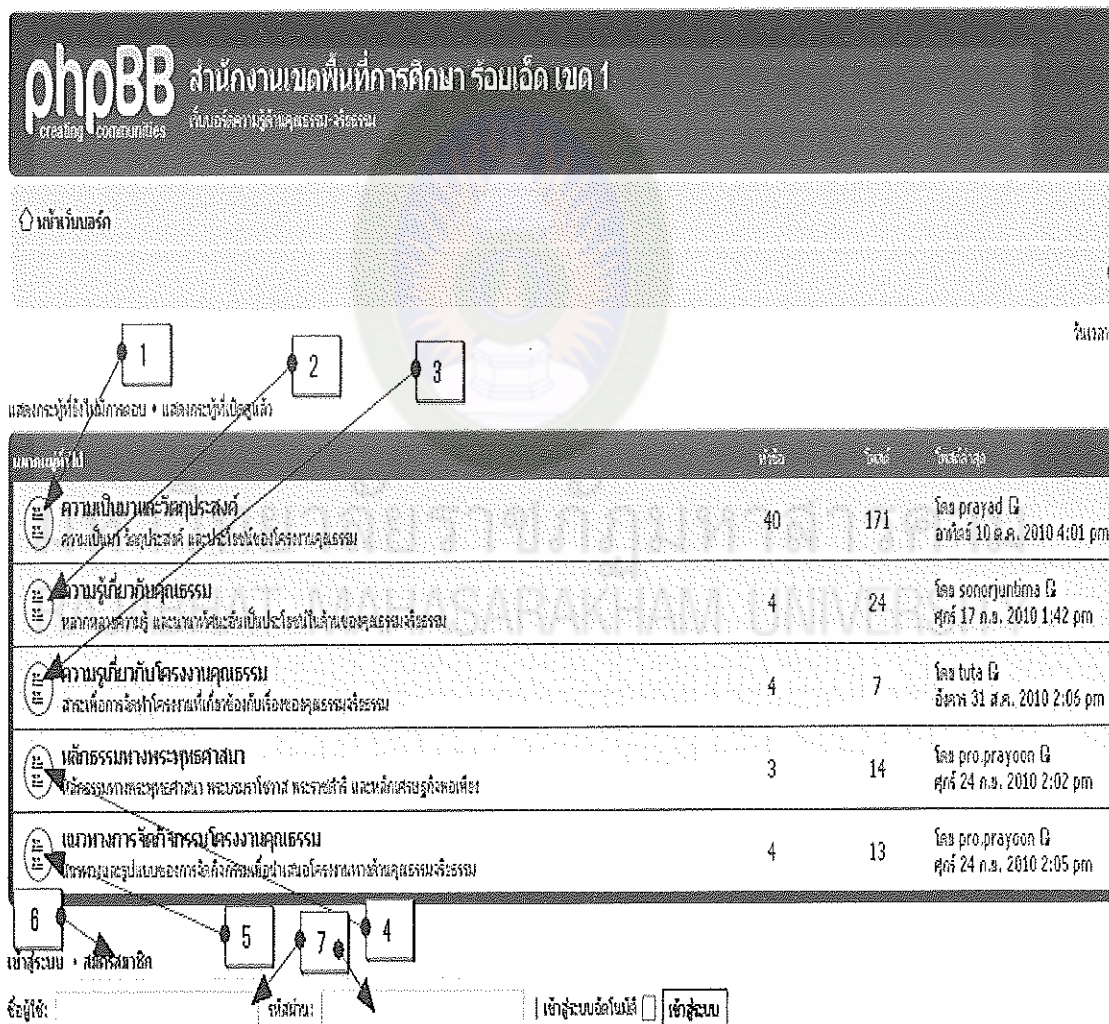
ความรู้สึของผู้รับการนิเทศ ว่าการให้บริการต่าง ๆ ผ่านเว็บไซต์ มีความเหมาะสมเพียงใด

โดยสามารถคลิกตัวเลือกให้แสดงความคิดเห็นได้ ประกอบด้วย เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2. การแสดงความพึงพอใจต่อการรับบริการ ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความพอใจหรือไม่พอใจของผู้รับบริการนิเทศหลังจากเข้าเยี่ยมชมเว็บไซต์แล้ว โดยแบ่งเป็น พอใจมากที่สุด พอใจมาก พอใจปานกลาง พอใจน้อย และพอใจน้อยที่สุด

3. การแสดงความคิดเห็น หรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผ่านช่องกระดานสนทนา (Web board) โดยผู้รับบริการนิเทศสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างไม่จำกัด

ดั่งภาพที่ 12

ภาพที่ 12 แสดงการหน้าเว็บที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

จากภาพที่ 12 มีคำอธิบายประเด็นข้อหัวเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ดังนี้
 หมายเลข 1 หมายถึง ตัวเลือกที่จะเข้าไปศึกษาความเป็นมาและ
 วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้แบบ โครงการ ตลอดจนการสนทนาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ใน
 ประเด็นดังกล่าว

หมายเลข 2 หมายถึง ตัวเลือกที่จะเข้าไปศึกษาและการแลกเปลี่ยน
 เรียนรู้ในเรื่องคุณธรรม

หมายเลข 3 หมายถึง ตัวเลือกที่จะเข้าไปศึกษาและแลกเปลี่ยน
 เรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน โครงการคุณธรรม

หมายเลข 4 หมายถึง ตัวเลือกที่จะเข้าไปศึกษาและแลกเปลี่ยน
 เรียนรู้เกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

หมายเลข 5 หมายถึง ตัวเลือกที่จะเข้าไปศึกษาและสนทนา
 แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอน โครงการคุณธรรม

หมายเลข 6 หมายถึง ตัวเลือกที่จะเข้าไปสมัครเป็นสมาชิกเว็บไซต์
 ซึ่งเปิด โอกาสให้บุคคลทั่วไปสามารถสมัครเป็นสมาชิกได้

หมายเลข 7 หมายถึง ตัวเลือกที่จะเข้าไปลงชื่อและรหัสเพื่อเข้าสู่
 กระดานสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้

3) ผลการปรับปรุงสื่อและช่องทางการนิเทศทางไกล

ผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงสื่อชุดความรู้และเว็บไซต์ โดยเฉพาะ
 การอัปโหลด (Upload) ข้อมูล ข่าวสาร กิจกรรม ต่าง ๆ ให้เป็นปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้สิ่ง
 ต่าง ๆ ที่ปรับปรุงให้ทันสมัยได้อาศัยการสะท้อนความคิดเห็นของผู้เข้ารับการนิเทศผ่านช่องทาง
 กระดานสนทนา (Web board) ตลอดจนข้อเสนอแนะจากแหล่งอื่น ๆ ที่ผู้วิจัยได้พบเห็น

2.7 การประเมินผล

การประเมินผลการนิเทศทางไกล โดยใช้เว็บไซต์ ซึ่งได้เน้นเนื้อหาเรื่อง
 การจัดการเรียนการสอน โครงการคุณธรรม มีผลการดำเนินการดังนี้

1) ผลการเรียนรู้ของผู้ใช้บริการการนิเทศทางไกล ผ่านเว็บไซต์

การนิเทศทางไกลโดยใช้เว็บไซต์ นอกจากจะเป็นการให้องค์
 ความรู้แล้วยังทำให้เกิดกระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management : KM) ในกระดาน
 สนทนา คือมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างผู้รับการนิเทศ ในเรื่องการเรียนการสอน และ
 ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการสอน ทำให้ผู้นิเทศได้รับแนวคิดใหม่ เป็นการพัฒนาการเรียน

การสอน นอกจากนั้นยังได้รับข้อมูลสะท้อนกลับจากโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง จากผู้เข้าชมเว็บไซต์ ซึ่งการเข้ามาร่วมเรียนรู้ในเว็บไซต์ ดังแสดงในภาพที่ 13

หัวข้อ	ตอบกลับ	ชม	Date/Time
อบรมทันที โรงเรียนปอ • ๒๒/๒๖. 05 ค.ศ. 2010 8:04 am	1	22	โรงเรียนปอ • ๒๒/๒๖. 05 ค.ศ. 2010 1:59 pm
แสดงความคิดเห็นในการอบรมโครงการนิเทศทางไกล โรงเรียนปอ • ๒๒/๒๖. 05 ค.ศ. 2010 9:28 am	1	21	โรงเรียนปอ • ๒๒/๒๖. 05 ค.ศ. 2010 1:56 pm
แสดงความคิดเห็นในการอบรมโครงการนิเทศทางไกล โรงเรียนปอ • ๒๒/๒๖. 05 ค.ศ. 2010 8:26 am	1	22	โรงเรียนปอ • ๒๒/๒๖. 05 ค.ศ. 2010 1:54 pm
เรื่อง นิเทศทางไกล โรงเรียนปอ • ๒๒/๒๖. 05 ค.ศ. 2010 2:25 am	1	21	โรงเรียนปอ • ๒๒/๒๖. 05 ค.ศ. 2010 1:52 pm
โรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนปอ • ๒๒/๒๖. 05 ค.ศ. 2010 3:09 am	1	25	โรงเรียนปอ • ๒๒/๒๖. 05 ค.ศ. 2010 1:49 pm
การเมืองไทย โรงเรียนปอ • ๒๒/๒๖. 05 ค.ศ. 2010 3:12 am	2	20	โรงเรียนปอ • ๒๒/๒๖. 05 ค.ศ. 2010 1:47 pm
กำลังฝึกโค้ด โรงเรียนปอ • ๒๒/๒๖. 05 ค.ศ. 2010 3:11 am	2	15	โรงเรียนปอ • ๒๒/๒๖. 05 ค.ศ. 2010 1:45 pm
ฝากฝังครูโรงเรียนหนองพอกห้วยทับทัน โรงเรียนปอ • ๒๒/๒๖. 05 ค.ศ. 2010 3:25 am	1	20	โรงเรียนปอ • ๒๒/๒๖. 05 ค.ศ. 2010 1:43 pm
การอบรมคอมพิวเตอร์ที่โรงเรียนในเขตอำเภอปอ โรงเรียนปอ • ๒๒/๒๖. 05 ค.ศ. 2010 9:16 am	2	26	โรงเรียนปอ • ๒๒/๒๖. 05 ค.ศ. 2010 1:42 pm
โรงเรียนต้นตำรับรอง มาหรือยังครับ โรงเรียนปอ • ๒๒/๒๖. 05 ค.ศ. 2010 2:21 pm	0	10	โรงเรียนปอ • ๒๒/๒๖. 05 ค.ศ. 2010 1:38 pm
หลอฮ่อมคะ โรงเรียนปอ • ๒๒/๒๖. 05 ค.ศ. 2010 8:49 am	2	14	โรงเรียนปอ • ๒๒/๒๖. 05 ค.ศ. 2010 3:20 am
การเมืองไทย โรงเรียนปอ • ๒๒/๒๖. 05 ค.ศ. 2010 3:10 am	0	12	โรงเรียนปอ • ๒๒/๒๖. 05 ค.ศ. 2010 3:10 am
ฟ้าใสแล้ว โรงเรียนปอ • ๒๒/๒๖. 05 ค.ศ. 2010 2:30 am	0	13	โรงเรียนปอ • ๒๒/๒๖. 05 ค.ศ. 2010 2:30 am

ภาพที่ 13 แสดงการร่วมแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกระดานสนทนา

4) ผลการสำรวจความคิดเห็นของผู้ใช้บริการเว็บไซต์

กระบวนการนิเทศทางไกลโดยใช้เว็บไซต์ในครั้งนี้ สามารถช่วยพัฒนาการเรียนการสอนได้ดี จากผลการสำรวจความคิดเห็นของผู้รับการนิเทศผ่านทางเว็บไซต์ ในช่วงเดือนกันยายน 2553 ซึ่งผ่านการใช้งานเว็บไซต์มาแล้ว 3 เดือน พบว่า เห็นด้วยร้อยละ 60 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 30 และไม่เห็นด้วยร้อยละ 10 ดังภาพที่ 15

แบบสำรวจความคิดเห็น

เลือกโพลส์

แบบสำรวจความคิดเห็น

เห็นด้วย

6 60%

เห็นด้วยมากที่สุด

3 30%

ไม่เห็นด้วย

1 10%

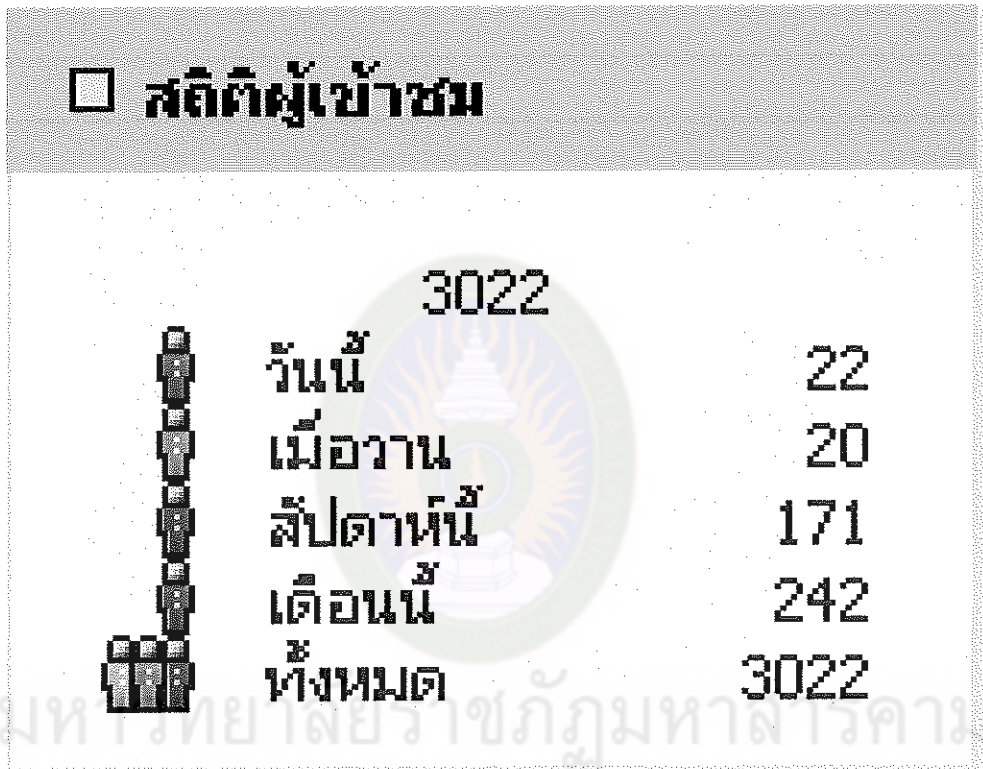
ภาพที่ 15 แสดงผลการสำรวจความคิดเห็นของผู้ใช้บริการเว็บไซต์

5) ผลการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเว็บไซต์

จากการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเว็บไซต์ โดยใช้แบบสำรวจในเว็บไซต์ ช่วงเดือนกันยายน 2553 พบว่า พอใจมาก ร้อยละ 46.2 พอใจมากที่สุด ร้อยละ 30.8 พอใจปานกลาง พอใจน้อย และพอใจน้อยที่สุด จำนวนเท่ากันคือ ร้อยละ 7.7 ดังภาพที่ 16

2) ปริมาณผู้เข้ามาใช้บริการการนิเทศทางไกล

การดำเนินการนิเทศทางไกล โดยใช้เว็บไซต์เป็นสื่อในการติดต่อระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ ได้รับความสนใจจากผู้เข้าชมเป็นจำนวนมาก จากสถิติผู้เข้าชมเว็บไซต์ เดือนสิงหาคม ถึงเดือน กันยายน 2553 มีจำนวน 3,022 คน ซึ่งถือว่าได้รับความสนใจเป็นอย่างยิ่ง ดังภาพที่ 14

ภาพที่ 14 แสดงจำนวนผู้เข้าชมเว็บไซต์จากเดือน สิงหาคมถึงเดือนกันยายน 2553

3) ผลการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้

การนิเทศทางไกลในครั้งนี้ ซึ่งได้กำหนดประเด็นในการนิเทศคือการจัดการเรียนการสอน โครงการคุณธรรม จากการศึกษาวิจัยเก็บข้อมูลการใช้งานเว็บไซต์จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกระดานสนทนา จากการสำรวจความคิดเห็นและการสำรวจความพึงพอใจ พบว่า ครูส่วนมากไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 แห่ง ได้รับการนิเทศอย่างต่อเนื่อง และมีความรู้ความเข้าใจ สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการนิเทศทางไกลไปสอนนักเรียนให้สามารถจัดทำโครงการคุณธรรมได้ โดยนักเรียนจากโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างได้นำโครงการคุณธรรมไปจัดแสดงในงานวันเปิดบ้านคุณธรรม ก่อนเปิดภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ระหว่างวันที่ 1-10 ตุลาคม 2553 ดังภาคผนวก ญ หน้า 302-304

■ ความพึงพอใจ

เลือกไฟล์

■ ความพึงพอใจ

พอใจมาก

6 46.2%

พอใจมากที่สุด

4 30.8%

พอใจปานกลาง

1 7.7%

พอใจน้อย

1 7.7%

พอใจน้อยที่สุด

1 7.7%

ภาพที่ 16 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเว็บไซต์

6) ปัญหาและข้อเสนอแนะจากการดำเนินการ

อย่างไรก็ตามข้อมูลที่ได้จากการสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะจากการเข้าร่วมการนิเทศทางไกล นำเสนอ ดังนี้

6.1) ปัญหาที่พบบนเสนอเป็น 2 ด้านคือ (1) ปัญหาเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศ คือการนิเทศครั้งนี้ระยะเวลาในการทำกิจกรรมการนิเทศน้อยเกินไป (2) ปัญหาที่เกิดจากตัวครู คือ เนื่องจากนิเทศทางไกลเป็นกระบวนการใหม่สำหรับครูจึงไม่มีความชำนาญในการให้ข้อมูลย้อนกลับ โดยการให้ความคิดเห็นผ่านกระดานสนทนา

6.2) ข้อเสนอแนะจากการเข้าร่วมการนิเทศทางไกล ได้แก่ (1) กิจกรรมการนิเทศ ควรให้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศได้ตกลงช่วงเวลาในการนิเทศเองตามความพร้อมของกลุ่มนิเทศ เพื่อให้มีโอกาสพูดคุยถึงปัญหาที่ครูพบ เพื่อช่วยกันแนะนำหรือแลกเปลี่ยนเทคนิควิธีการต่าง ๆ และต้องการให้ผู้อำนวยความสะดวกร่วมนิเทศกิจกรรมการนิเทศทางไกลให้มากกว่านี้ เพื่อจะได้แนะนำครูผู้สอนด้วย และเป็นแรงกระตุ้นในการพัฒนาตนเอง และสร้างกำลังใจให้แก่ครู (2) ที่ครูต้องการให้โรงเรียนสนับสนุนจัดการอบรมเพิ่มเติม โดยเป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนการสอน และเพิ่มเติม นวัตกรรมใหม่ ๆ ด้านเทคนิควิธีการสอนที่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้เต็มศักยภาพ